

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Ryftár petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 352

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1912.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF

Szerda, július 10.

Mai számunk főbb közleményei:

- Mit tárgyal a szerdai közgyűlés.
- A felekezeti és községi tanítók fizetése.
- A szétrobbant ágyu.
- A harmadik mozgósínház.
- 20-30 millió rendkívüli hadügyi hitel.
- Öt törvény a katonaságról.
- A levegő hőse.
- Félvilág, vagy kultúra?
- A főhadnagy levele.
- A cukrászleányból lett főhercegné.
- Százhusz új magyar plébánia.
- Akik lebecsülik az életet.
- Elárverezik az eltűnt főherceg hagyatékát.
- A sztrájkoló makói rendőrök.
- Tarkaságok.

A szétrobbant ágyu.

Arad, július 9.

Örkényben gyakorlat folyt: milyen ártatlanul hangzik ez a szó. Egy mozsárágyu-üteget próbáltak ki, hogy mennyiben bírja el az ekrazit-golyó robbanását. Pompásan ment a gyakorlat, egy fiatal királyi herceg is nézte messziről. Hirtelen fordulattal azonban a kísérletezés és gyakorlatozás véres tragédiává változott s harsány vezényszavak helyett kétségbeesett jajveszékelés töltötte meg a puskaporos levegőt.

A manőverből nem lett háboru, mert nem állott ellenség az ágyuk torkával szemben; mégis holttestek és sebesültek borították a földet az ágyuüteg körül. Borzalmas szerencsétlenség történt. Az egyik ágyuban valami hiba folytán helytelenül robbant fel az ekrazit s szétvetette magát az ágyut és a golyó tartalmával, meg az

ágyu ércrészeinek szétröptésével iszonyu pusztítást vitt végbe maga körül. A saját kiszolgáló legénységét tépte szét a helytelen robbanás folytán szétvetett ágyu.

Öt ember nyomban meghalt, a robbanás leszakította kezüket, lábukat, kitépte a mellüket, vagy szétronsolta a törzsüket; többen súlyosan megsebesültek, vagy könnyebb sérülést szenvedtek. Most vizsgálják, keresik és kutatják, hogy mi volt a hiba és mi okozta a szerencsétlenséget. De ha meg is találják az okát: az ugyan a megölt legényeket fel nem támasztja többé. Egy pár faluban sirhatnak az anyák: deli fiaikat nem látják többé soha.

Már magában rettentő csapás az, hogy a fejlődésnek, a polgárisodásnak, a műveltségnek és a felvilágosodásnak előrehaladott századában manapság is még mindig abban töri magát az emberi tudás s költi rá a szerzemények javát, hogy gyilkos szerszámokat eszeljen ki, s mindig és egyre kísérletezünk új puskával, új ágyukkal, új robbanószerekkel. Hogy miért? Miért? Erre világszerte egyképen szól a felelet: Azért, mert az egész világon a ragadozó szellem egyrészt, a félelem és aggodalom, másrészt egy örületes versengésre kényszeríti a népeket. Senkisémet akar és *senkisémet mer elmaradni a fegyverkezésben*, mert minden nemzetnek attól kell tartania, hogyha gyöngébbnek bizonyul, megsemmisül: megsemmisíti a többi, amely teljesebb és tökéletesebb fegyverekkel rendelkezik.

De ha azt kérdezzük: hogyan van az, hogy az olyan rémes szerencsétlenség, amilyen az örkényi volt, egyáltalán előfor-

dulhat? — akkor azt a feleletet kapjuk, hogy az ilyen szerencsétlenséget elkerülni sohasem lehet. Megtörténhetik minden ágyuval és minden robbanószerezrel. Az érző ember összeszorított ököllel nézi és hallja mindezt, s megdöbbenve, tehetetlenül áll ezekkel az örületes állapotokkal szemben, a melyekben még most is a felelősség valójában az egész egyetemes emberiiséget terheli.

Mikor lesz ennek vége? Mikor fogunk szabadulni a militarizmus tulhajtásaitól mind elviselhetlenebb terheitől, iszonyu vérontásától, szörnyűséges örvényeitől, amelyek még pusztá gyakorlat címén is véres áldozatokat követelnek?

Most tanácskoztak Bécsben arról, hogy bronzágyuink csövét acélosra kell változtatni. Ime, az örkényi mozsárágyu csöve acélból van, mégis szétvetette az ekrazittal töltött gránit lövege. Mire való tehát az új negyedmilliárdnyi kiadás?

Mintegy másfél évtizeddel ezelőtt Angliában elfogta az embereket a rettegés, hogy Németország betör az országba, vagy az angol vizeken észrevétlenül ront a mit sem sejtő flottára, amelyet azonnal megsemmisít. Az angol nyugalom, s a közmondásos hideg vér erre a badar gondolatra elhagyta a ködös Albion lakóit. Mindenütt rémeket láttak, kémekeket, német alattomoságot fedeztek föl. Ha idegen léghajó jelent meg az angol látóhatáron, azonnal kész volt a jóslás: német spionok kémlelik Nagybritánia földjét.

Az angol hadügyi kormány erre kése-

A Sziv-egyesület históriáiból.

Irta: Sz. Szigethy Vilmos.

Egy leánynapló adatai nyomán írom meg az alábbi történetet. A szívem elszorul, mert úgy osztottam be rövidre tervezett életemet, hogy lehetőleg kerüljem a tragédiákat, azok is elkerüljenek engem, s most a legszomorubb tragédiával állok szemben. Egy szuszra el sem tudom mondani, ugyanazért felosztom fejezetekre, hadd pihenjek meg közből én is.

I.

A már említett napló tényállításai szerint itt ismerkedünk meg a szereplőkkel, miért is tanácsos lesz őket megjegyezni.

Annuska, mint a felső leányiskola kebelében alakult Sziv-egyesület elnöknője, szűkebb társadalmi téren akarta magát kárpótolni mindenért, amitől a tágabb társadalom kajánul megfosztotta.

A Sziv-egyesület alapszabályai, akármit is gondoljanak a megcsontosodott vénnek, igenis fölvetvealap-szabályai, hogy csak az lehet a tagja, aki átesett már egy boldogtalan szerelmi csalódáson. Ennek fejében láthatóan kellett viselnie az egyesület jelvényét, a minden anatómiai szédeltől eltérő kék-szívet. Lehetőleg posztóból készült ez és ott huzódott meg, ahol a kötény találkozik a bluzzal.

Nemelyik választmányi ülés szenzációs viharokkal járt s előfordultak tagfelvételi megtagadások, mert a ravasz jelentkező — nyilvánvaló

stréberkedési hajlamtól — azt akarta elhíttetni, hogy a rokkantság miatt nyugalomba küldött huszárezredesbe szerelmes, aki csekély nyugdíjára támaszkodva dől minden páratlan napon dugába. (Duga eddig föl nem fődözött hely a térképen. — Szerző.)

Ellenben a tagok sorába került azonnal az, aki elájult, mikor a tornatanár, vagy a magyar nyelv professzorának nevét kiejtette, mert ez „igaz érzést képezett”, habár a képző igék bubánatosan váltottak jegyet, hogy tönkre menjenek. (Tönk vasuti állomás, postával és táviróhivatallal Duga mellett. — Szerző.)

Itt kell fölemlítenem azt is, hogy az egyesület disztagnak választotta Archimedes Csavar matematikai tanárt, az intézet legifjabb tagját s tekintve, hogy a professzor ur állandó vőlegénységi hírekkel volt kénytelen megbirkózni, az oklevelet — mondhatnám — különös formában juttatták el hozzá.

Fölhasználva a rövidlátását, (mégis csak nőszüni készül, hiszen rövidlátó a jámbor!) kivételképpen páros szívet rajzoltak a szék támlájára s óra végeztével a tanár ur immár hátán viselve az egyleti jelvényt, gyanútlanul távozott haza logaritmusai karjaiba.

Másnap ezért inkvizíció támadt az iskolában, de a legalaposabb nyomozás sem derített ki semmit. Az esemény hullámai azonban tulcsaptak azon a szük völgyön, amelyet költői szabadsággal iskolának nevezhetünk és itt kell elismeréssel nyilatkoznom Annuska mamájának elsőrendű nyomozó talentumáról.

A mama ugyanis, mikor meghallotta kerülő-uton, hogy mi történt, négy szemközti tárgyalásba bocsátkozott Annuskával. Helyesebben szólva, minden vallatás nélkül, mint aki biztos a maga dolgában, egyszerre a tettek mezejére lépett, (a Tettek mezeje Duga és Tönk kataszteri jegyzeteiben található fel. — Szerző.) S ennek nyomai máig is megvannak Annuska naplójában.

— „Vajjon meddig terjedhet, — ugymond forrásom, — a szülő fegyelmi joga?! — kiáltok fel a klasszikussal én is, önértetében vérig sértett gyöngé nő. — Eljuthat-e az a tettlegességig s ha igen, miért nem ad a törvény választói jogot az asszonyoknak is, hogy legyen, aki érdekeinket méltóképen pártfogolja a népek parlamentjében?”

Titokzatos írásjegyek hieroglifái mellett ugyanott ez a följegyzés is megtalálható: „összesen ötször, ez rettenetes!”

A homályos adatokon nehezen vágtam keresztül magam, de ráakadtam boru után a derűre is. Egy pótjegyzet ugyanis a fenti dátummal, csupa vigaszt takargat.

— „Ma vallott a jégen. Szebben még senki-nek daliás alakját nem takarta az egyenruha, mint az övét. Nem tudom a szavait leírni, minek teljél meg esordultig, óh, sziv!”

II.

A korcsolyázással járó veszedelmek az események előterébe lépnek és siettetik a tragédiát.

Mint hogy az előzményekkel és a szereplők-

a fegyverkezést. Egymásután varázsolták az Oceán haragos hullámaira a Drednoutokat, a csatahajók királyait. Az angol parlament ellentmondás nélkül szavazta meg a milliók ezreit. Ezt követte Németország is. Természetesen Ausztria se maradhatott mögöttük. És bár legutóbb is a magyar kormány jelentékeny összeget tagadott meg a hadseregtől, de mégis rengeteg millió ömlik a militarizmus feneketlen zsákjába. A gazdag Anglia Németországgal verseng, s azt nyögi a szegény magyar nép. Ez az, amit nehezen tud megérteni az, akinek fizetni kell és nincs miből.

Mit tárgyal a szerdai közgyűlés.

— Döntés százszáz fölött. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 9.

Hatvan pontból áll a holnap tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlés sorrendje és ez a tárgysorozat nem válnék szegényére egy főszerzői tanácskozásnak sem. Arad város szervezeti szabályzata értelmében ugyan július és augusztus hónapokban csak akkor tartandó közgyűlés, ha azt nagyon fontos és sürgős elintézését kívánó ügyek teszik indokolttá. A tanács úgy látja és úgy ismeri a törvényhatóságot, hogy annak érdeklődése a kánikulában sem hanyatlók és éppen ezért inkább dolgoztatja a városatyákat júliusban is néhány óráig, semhogy kénytelen legyen egy későbbi időszakban két esetleg három, vagy négy napos ülésezéssel együtt tartani a törvényhatóságot. Kifelé így indokolják a közgyűlés szükségességét, befelé azonban a tanács bizalmas együttműködésben maga is beismeri, hogy aligha lesz nagyobb mérvű holnap a városatyák részvétele, ezért — ha kicsi lesz az érdeklődés — maga Varjassy Lajos polgármester fogja indítványozni, hogy több fontos ügy, amely a tárgysorozatban meglehetősen hátul áll soronkívül vétessék tárgyalás alá, nehogy üres padok előtt néhány ember jelenlétében kerüljenek azok elintézésre.

Ebbe a sorba tartozik a kulturpalota belső berendezésére megtartott árlejts eredményének ügye is, melyet a tanács ma tartott ülésében készített elő. Hétféle munkára volt kiírva a pályázat összesen 77.840 korona előirányzati összeg-

gel. Mint azt már ma megirtuk a versenytárgyalás azt eredményezte, hogy ezen az összegben kívül újabb hitelt kell kérnie a tanácsnak és az előzetes számítások szerint ez körülbelül 11.000 korona lett volna. A tanács mai ülésén azonban oly módon állította össze a berendezésre szükséges költségvetést, hogy az csak 4881 koronával lesz drágább az előirányzatnál. Vannay Gyula tanácsnok ugyan azt indítványozta, hogy a munkát csak akkor kezdjék meg, ha a szükséges pénz rendelkezésére áll a városnak, a tanács azonban a polgármesternek ama kijelentése után, hogy a pénz kellő időben meg lesz. ezt a korlátozást nem tartotta szükségesnek. Az árlejts eredményét egy szakértő bizottság vizsgálta felül és ez a tanács részére meg is tette a maga javaslatát, azonban ezeket nem mindenben fogadta el a tanács. A butorzatra három aradi cég tett ajánlatot. A kikiáltási ár 18.490 korona volt azzal a kikötéssel, hogy Thonet-féle székeket kell szállítani. Ebből félreértés keletkezett, mert a pályázók nem tudták, vajon a Thonet-gyártmányokat akarja-e a város, vagy pedig csak Thonet rendszerű székekre reflektál. E miatt alternatív ajánlatok is voltak és minthogy ebből félremagyarázás és később véleménykülönbség keletkezhetné, továbbá pedig azért, mert az árlejts eredménye a költségvetést túllépi, a tanács azt javasolja a közgyűlésnek, hogy újabb árlejts tartanak és hatalmazza fel a tanácsot, hogy más szék mintát állapítson meg. A Reinhardt Fülöp cég 17.730 korona, az Aradi Butorszövetkezet 22.470 korona, Lengyel Lőrinc Thonet áruval 23.000 korona, nem Thonet áruval 18.949 korona árért hajlandó a butorzatot szállítani. A véleményező bizottság a Thonet árut ajánló Butorszövetkezetet találta legolcsóbbnak, de mint említettük a tanács ezt mellőzte.

Ugyancsak új versenytárgyalás kitűzését javasolja a tanács a könyvtári állványokra is, amelyekre 13.270 korona volt előirányozva, azzal a megjegyzéssel, hogy csak Schlick rendszerű állványt lehet szállítani. A Schlick-gyár 14.621 koronát kér, míg Márkus Lajos cég egy porosz szabadalom tulajdonosa 12.321 koronáért hajlandó elkészíteni az állványokat. Minthogy ez utóbbi szabadalom még nem volt ismeretes a versenytárgyalás kiírásánál a tanács, mint említettük, újabb tárgyalást tart szükségesnek.

Az utcarendezés költségei 30.950 koronában voltak kitűzve, de a karteliban álló és a városokat nyuzó aszfaltársaságok 30%-al magasabb árajánlatokat tettek. A Neuchatel 38760 koronát, a Magyar-Horvát társaság 40.750 koronát a Magyar Aszfalt Társaság 37.000 koronát kér. Az itt mutatkozó árkülönbözet keltette azt a hitet, hogy körülbelül 11.000 korona póthitelre lesz szükség. Ezen ügy segítenek, hogy a kulturpalota nyugati oldalán elterülő utat a Városházától a Marostöltésig nem fogják kiaszfaltolni és ekkor a Magyar

Aszfaltársaság 31.000 koronáért vállalja az utcarendezést és ezzel 6.000 koronával kisebbedik a túllépés. Az említett utat a tanács meg fogja szüntetni és parkká alakítja át, az emelkedését lépcsőzetes terrasszá változtatja, ami a véleménye szerint szebb lesz, mint az eredeti terv.

A szőnyeg, függöny és kárpitos munkákra 10.625 korona volt előirányozva. Domán Sándor 9616 koronát, az Aradi Butorszövetkezet 11.000 koronát, Lengyel Lőrinc 12.741 koronát kér. A tanács azt javasolja, hogy a közgyűlés Dománt bizza meg a szállítással.

A vasfogásokra Fleischer Testvérek 1160 koronás, a számjelző táblákra Andrényi Károly és Fiai cég 327 koronás, a villámhárítóra Kalmár József 3126 koronás ajánlatát tartja elfogadhatónak a tanács.

A tanács többi közgyűlési tárgyban hozott javaslatát részben az elmúlt napokban már ismertettük. A vadásztársulat kérvényének teljesítését javasolja azzal a kikötéssel, hogy évi 2000 korona bért kérjen a törvényhatóság. — A dektivek ruhaátalányát, amelyet ezelőtt 20 évvel állapítottak meg 132 koronában, 200 koronára emelik fel és a gáji lovasrendőrök lótartási állományát 400 koronáról 600-ra. Az arad hegyaljai szőlőgazdáknak azt az akcióját, hogy a barackai és csálai szőlőtelepeket az állam oszlassa fel támogatja a tanács, mert ezek ma már feleslegesek és elvonják a munkásokat. — A mezőgazdasági munkások ügyét már ismertettük. A meddő pályázat után a mérnöki hivatal új tipust dolgozott ki. Égetett téglából akarja építeni, de ez az 1800 koronába kerülő vályogházzal szemben 3000 korona költséggel épülne és ezért 180.000 korona költsön helyett 330.000 korona veendő fel és a minisztertől nagyobb államsegély eszközöndő ki. A tanács azt javasolja ezenkívül, hogy a háztelkeket ingyen adja a munkásoknak a város, mert azok az eddig tervezett 100 korona helyett 180 korona évi bért lesznek kénytelenek fizetni. — A Löwy és Pollák cég járdafoglalási engedélyt kért a József főherceg téren levő kocsmahelyiség előtt. A tanács elutasító határozatát megfelelőbbé tették a közgyűléshez, de a tanács most is elutasító javaslatot tesz. — A lovasuti sinek közeinek aszfaltburkolására 30.000 korona szükséges, amelyet az autóbusszállalat terhére vesz fel a törvényhatóság azzal a kötelezettséggel, hogy ezt a vállalat törleszti a városi pénztárba.

A törvényhatósági bizottság utasította a tanácsot, hogy a városi üzemek részére önálló költségvetést készítsen és azokat kapcsolja ki közigazgatási költségvetésből. Voltak is tanácskozáskor ebben az ügyben és a közgyűlés akaratának megfelelő megállapodás történt. Kilényi János főszámvevő most azt az előterjesztést teszi a közgyűlésnek, hogy változtassa meg elhatározását, mert a miniszter úgy sem engedné annak végre-

kel tisztában lehet mindenki, mehetünk tovább. Másnap nagy veszély fenyegette Annuskát, mert a tízperces szünetben rögtönzött választmányi ülés ki akarta golyózni, hiszen letért ama utról, amely a boldogtalan szerelmet jelöli meg kvalifikációnak.

Már csöngettek, mikor az utolsó pillanatban közbevető indítványa támadt Rózsikának:

— Két heti halasztást engedélyezünk, hátha addig sorsfordulat következik az események homlokterébe s a völgyet, hol még madár énekel, adigra zord zimankó lepi el.

Ebben hamarosan meg is egyeztek s a vészfellegek elvonultak az elnöknő feje fölül.

Am, ki bizonyos a vészfelhők járása dolgában? Talán a harmadik napon újból előfogta Annuskát a mama:

— Ki szokott téged hazakísérni a jégről? Micsoda vakmerőség az, hogy bizonyos katonai személyek beletolajkodnak a családi szentélybe s ott felforgatnak minden jogrendet? És te ezt megengeded? Az eszed mindig csak olyasmin jár, ami alkalmas arra, hogy szégyent hozzon ösz fejünkre?

A válaszoknak nem találtam nyomát, igen valószínű, hogy nem is voltak válaszok. Ellenben a napló a miszticizmus fájdalommal kevert mélabujával jegyzé föl: „összesen nyolc, esetleg csak hét, most már minek éljek!”

III.

Förgeteges időjárásba misztikus gondolati értekezés Jézuskával.

Szegény, szegény Annuska! Könyeibe fojtotta minden bánatát, a vacsorához nem nyult, fitos orrocskája nekivörösödött s minek után kezét csókolta a mamának, aki ezt a közlekedést a lehető legnagyobb ridegséggel fogadta, — visszavonult a szobáscskájába.

Elővette ugyan a magyar irodalomtörténetet, keresve benne a lírikus költőket érintő borongós részeket, de hasztalanul olvasott bármit, egyetlen szó nem ragadt meg az emlékezetében.

A mama fojtott hangon még sokáig magyarázott valamit apának, de a ház feje megcsufolt minden rangot, mert egyetlen mozdulattal sem árulta el, mintha neki is lenne állásfoglalása ebben az ügyben.

Anya később megjelent az ajtóban.

— Mit csipogsz? — kiáltott Annuskára. — Nem veszed észre, hogy meg vagy hülve? Majd küldök be egy csésze herbateát, aztán fekdj le.

Hogy minden lelki kavargásnak fokozata is legyen, az idő megfordult s bolond szél csapdosta a jeges havat az ablaknak. Megpróbálkozott ez a szél a kéményekkel is egy nyitva felejtett ablak gyöngéjét fölhasználva, felaprózta az üvegtáblákat s mindenáron azon volt, hogy gonosz indulata még jobban megtörje a gyöngye leányt.

Annuska azonban — a harmadik zsebkendő halászva ki a szekrényéből — a mártírok idvezült mosolyával hallgatta ezt a téli danát.

— Nekem füttyül, — mondta átszellemülve — oh, istenkém, milyen jó, hogy én most úgy is beteg vagyok! A te intésed ez és én megértettelek. Jövök, Jézuskám, jövök, — ha te úgy akarsz,

talán már reggelre együtt leszek veled a paradicsomban, akár csak ama bizonyos két lator-személy, jóllehet én ártatlan vagyok.

A herbateát beleöntötte a mosdókancsóba, aztán hallgatni kezdett, hogy alszanak-e már anyáék?

Csak az apa sóhajtozásai jutottak a füléhez. Szegény, jó ember, mennyit szenvedhet, mennyit fárad ő érette, néha hajnalban kerül haza, bizonyára a hivatalból!

Mondott is valamit, de anya szigorúan felelt rá:

— Egy szót se! Meg fogom törni!

No, de már erre mosolyognia kellett Annuskának. Ot akarják megtörni? Ot magát? Ugy-e, Jézuskám, milyen nevetséges ez, hiszen te tudod legjobban a titkomat.

Füleit tovább, minden kis zajra fölneszelt, számlálta az óraütéseket, most tizenegy, most tizenkettő, — anyáék szobájában teljes volt a csend. Nem ideális ugyan, mert túlzott lélegzéssel járt (amit prózai lények hortyogásnak minősítenek), azonban elaludtak s most ez volt a fő:

Annuska akkor kibujt a takaró alól, keresztet vetett magára s azt mondta:

— Hát most!

IV.

A szívem úgy zakatol, hogy alig tudom hiven elmondani a történeteket, mig azon tünődöm, mi fehérebb: Annuska patyolat válla-e, vagy a hó?

hajtását, minthogy csak ipari jelleggel bíró városi üzemek kezelhetők önállóan, a többiekre nézve pedig a tanács ellenőrző joga és felelőssége okvetlenül fenntartandó. A tanács ilyen értelemben tesz javaslatot a közgyűlésnek.

A felekezeti és községi tanítók fizetése

— A kultuszminister rendelete. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest, július 9.

A községi és felekezeti tanítók fizetésének kiegészítésére vonatkozólag Zichy János kultuszminister most körrendeletet adott ki, amely rendezi a községi, felekezeti, polgári és felsőbb népiskoláknál alkalmazott tanítók fizetését, illetőleg kiegészíti azt. A rendelet főbb pontjai a következők:

A rendelet szerint a szabályszerű képesítésel bíró és rendszeres állásban levő tanítók és tanítónők az iskola fenntartótól nyert fizetésük, ha négy évnél rövidebb ideje állanak szolgálatban 1400 koronára, ha szolgálati idejük negyedik évét betöltötték 1600 koronára, ha a nyolcadik évet is betöltötték 2000 koronára és végül a 20-ik év betöltése után 2200 koronára egészítették ki. Az ugyancsak szabályszerű képesítéssel bíró és rendszeres állásban levő rendes tanítók és tanítónők fizetése, ha négy évnél rövidebb ideig szolgálnak, az állami alkalmazásban levő tanerők számára, a tizedik fizetési osztályban rendszeresített legkisebb illetmény összegére, 1200 koronára egészítették ki.

Az 1893: IV., 1904: I., valamint 1906: II. törvényekkel X., XI. és VIII. fizetési osztályban rendszeresített további magasabb illetmény összegéig a fizetés a rendes tanítói és tanítónői szolgálat mérvéhez képest az ugyanannyi ideig szolgáló állami és polgári iskolai rendes tanítók illetményeinek, fizetésének és személyi pótlékának megfelelően fog kiegészítettetni. Annak megállapítására, hogy a rendes tanítók és tanítónők magasabb fizetési kiegészítő államsegélyben szolgálati idejükhöz képest mikor és mily mérvben részesülhetnek, az állami, polgári és felsőbb népiskolai tanerőkről vezetett kimutatás szolgál irányadóul, amelybe a jelzett viszonylatban eltöltött szolgálati idő kezdetének feltüntetése mellett

rangsorba csoportosítva nyilvántartandók. A tanerők szolgálatának kezdő időpontjául a rendes tanítói állás tényleges elfoglalásának napja vétetik.

A fizetés kiegészítő államsegély megállapításánál a lakpénz, ötödévi korpótlék kivételével az iskola fenntartó által biztosított az összes nyugdíjba beszámítható illetmények, alapfizetés, fizetés, személyi és drágasági pótlék, valamint az egyes javak pl. internátusi szolgálat ellátásának ellenértéke stb. számba vétetnek.

A szétrobbant ágyu

— Öt halott, négy sebesült. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Budapest július 9.

Jelentettük, hogy az örkényi tűzérési gyakorlóterén borzalmas szerencsétlenség történt. Egy ágyu szétrobbant: öt katona meghalt, négy pedig súlyosan megsebesült. A halott tűzerek ezek: Ipp Antal tüzemester, Hieger József, Brandl Antal, Polz János és Eckinger Lipót közkatona. Igen súlyosan megsebesült Cziráky József tüzemester és Goube Károly köztűzér, valamivel könnyebb sebesülése Böhm Lajosnak és Ramberger Gyulának, míg Brettschneider főhadnagy sérülése jelentéktelenebb.

A robbanás négy sebesültjét ma reggel különvonaton hozták Budapestre. Elindulás előtt telefonon kérték meg a mentőket, hogy kocsival várják a sebesülteket. A mentők a nyugati pályaudvaron várták a különvonatot, amely reggel nyolc órakor robogott be. A sebesültekekkel jött a vonaton Forster dr. ezredorvos vezetésével öt katonatorvos. Ugyanezzel a vonattal érkezett meg Schreiber Viktor hadtestparancsnok is. A borzalmas megsebesült és összegegetett sebesülteket a mentők a XVII. számú helyőrségi kórházba vitték.

Arról a föltevésről, hogy az örkényihez hasonló katasztrófa csak öntött acélágyunál történhetik, bécsi szakértő köréből ezt jelentik:

Ez a föltevés teljességgel alaptalan. Azok a kísérletek, amelyeket tizenegy évvel ezelőtt a Szkoda-gyár és a Poldi hütte tett, megmutatták, hogy az acélanyagok teljesen megfelelők és ugy tartósság, mint biztonság dolgában jelentékenyen föltülmúlják a bronzot. Akkoriban csöveket próbáltak ki és szándékosan fölrobbantottak a csöben

gránátokat és a cső csak jelentéktelen horpadásokat mutatott.

Vajon a jelen esetben az Erhardt-Böhler-féle csövet kell-e okolni a szerencsétlenség miatt, erről az eddigi hírek szerint nem lehet teljes biztossággal nyilatkozni. Az azonban bizonyos, hogy az Erhardt-féle gyár még nem rendelkezik azokkal a tapasztalatokkal, amelyeket más gyárak évtizedek óta megszereztek. Kétségtelen, hogy igen nagy robbantó töltésnél, amiőt ma bizonyos kaliberekben használnak, semmiféle anyag sem lesz képes abban az esetben, amikor a gránát a csőben szétrobban, a szerencsétlenséget megakadályozni, mert a világnak semmiféle anyaga sem tud az ilyen robbanás hatásának ellentánni. Meg kell várni a további híreket, hogy megtudjuk, vajon ebben az esetben a cső anyaga, vagy a municióval való ügyetlen elbánás okozta-e a szerencsétlenséget.

Annyi bizonyos, hogy a hadügyi kormányzat az örkényi katasztrófa után fokozott óvatosságot fog tanusítani a külföldi gyártmányok irányában.

Másik bécsi távirat ezt mondja: Hivatalos jelentés szerint az örkényi katasztrófánál egy gránát robbant föl, amelynek másfél kilogramm ekrazit-töltése volt. A szakférfiak véleménye szerint ilyen robbanásnál minden ágyucsőnek el kell pusztulni.

Százhusz

uj magyar plébánia.

Távirati tudósítás.

Budapest, július 9.

Az ország közvéleményének felszázad óta hangoztatott óhaját vitte teljesebbé a kormány, melynek közbenjárására végre a római szentszék beleegyezett, hogy Hajdudorogon az új magyar görög katolikus püspökség felállíttassék. Ez a hír több mint egymillió magyar léleknek faj- és nemzeti érzésében való megerősítést, sőt jó részben egyenesen az elrománosodás veszedelméből való kimentését jelenti. Diadalmas hódítása ez a magyarságnak, méltó arra, hogy párt és valláskülömbőség nélkül lelkesedést keltsen s hogy szívünkben szinte egy kisebbfajta nemzeti ünnepet üljünk az öröme. Az új püspökségbe százhusz plébánia fog tartozni s külön vikariatusa lesz a négy szinmagyar székely vármegyének, melyek eddig a balázsfalvi román püspökség főhatóságához voltak leláncolva s papjaikat is ugyancsak a balázsfalvi román szemináriumból kapták. Ezentul a plébánosok a hajdudorogi magyar szemináriumban kapják kiképzésüket. Főlegesen bővebben indokolni, hogy ez a tény magyar nemzeti szempontból mit jelent. Az új püspökség területén magyar lesz ezen-tul a prédikáció nyelve; magyar nyelvek lesznek az egyházi énekek és a responsoriumok, valamint a temetési és keresztelési szertartások nyelve.

Budapestről jelentik: Berchtold gróf közös külügyminiszter hivatalosan értesítette Lukács László miniszterelnököt, hogy a szentszék a Propaganda fidei bizottság határozata alapján hozzájárult az új görög katolikus püspökség és a székelyföldi vikariátus felállításához és az erről szóló dekrétum pápai bulla formájában megerősítést nyert. A bullát szentszéki nagykövetünk Schönborn herceg a mai napon ünnepélyesen átvette. A bullát a vatikáni hivatalos lap legközelebbi száma fogja közölni.

A „hát most“ után Annuska kiosont a szobából, végig a folyosón, le az udvarra, ahol hőember szerette volna megijeszteni, ha nem tölti el a vergődő leányszívet a legnagyobb elszántság.

Mezítelen kis lába gyors ugrálással taposta a havat s valamely bizarr ötlet — hiába, mikor halálba indul az ember, minden érthetővé válik — átalakította ezeket a topogásokat boszton-, majd csárdás- és végül ismét bosztonlépésekké.

— Huh! — suttozta — milyen szép ez a haláltánc!

Aztán, hogy vacogott már minden foga, hogy hila lett az arca, félig-meddig érzéketlen két keze, — visszaosont a szobájába, bebújt az ágyba, s ujjabb imádságokat morzsolgatva azon tűnődött, milyen élet van a szférákban, ahová brutális földi megbántásokért emígyen váltott utijegyet.

— Halál, édes halál... megyek...

V.

Hogy mi mindenféle formája lehet a különböző tragédiáknak, az napnál világosabban kiderül. Csak egy csöppet tessék várni.

És jött a hajnal, hogy nyomon kövesse a reggel abban a sorrendben, amint azt a kalendárium-csináló bölcsek megállapították.

Hét óra volt, s a mama ott állt Annuska ágya előtt.

— Talán lennél olyan szives és fölkelnél végre! Annuska kinyitotta szemét, amelynek csücs-

kében még ott játszadozott, az álom/pillangója, aztán behunyta ismét.

— Azt hiszem, hogy már nem is élek, — gondolta magában. Minek keljek föl arra a pirinkó időre, ami még hátra van!

— Bujj ki, bujj ki! — sürgette anya.

— Hát legyen, kibujt.

Próbálgatta a karjait, vajjon nem mondták-e föl a szolgálatot, de lányos gömbölyűségükben mintha rugalmasabbakká váltak volna.

Kereste a nátháját, — elmúlt. Legalább prüsszenteni szeretett volna, belemeredt az ablakon barátságosan beszűrődő napsugárba, — semmi.

— Mi van velem? — gyötrődött kétségbeesetten, — hiszen a halál torkában jártam, belém vájta a fogait is!

A reggeli kávéhoz farkasétvágygyal fogott, eltüntetett rizkása fogai mögött két vajaskenyert is, holott az utóbbi napokban egy is sok volt, — Annuska sirni szeretett volna, az éjjeli haláltánc visszahozta az egészségét.

A mama ugyan váltig hangoztatta, hogy nem kell minden kicsiségért doktorért szalasztani, mert — mint a jelen eset is bizonyítja, — elég olykor egy csésze herbatea, ám Annuskával elborult az egész világ.

Az első tízperces szünetben rendkívüli ülést tartott a Szív-egyesület választmánya s értesülvén a történetekről, teljes elégtételt szolgáltatott közszeregetben álló elnöknőjének. Rózsika választmányi tag indítványára elhatározták azt is, hogy egyletük fejét külön jegyzőkönyvi kivonattal közzéadják a sokszoros tragédia alkalmából.

AZ ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 161
Nyomda	— 151

A cukrász leányból lett főhercegné.

(A tartásdíjért bepörölt Wölfling Lipót.)

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Bécs, július 9.

A főhercegi rangjáról leköszönt Lipót Szalvátor főhercegnek, most Wölfling Lipótnak felesége, Adamovich Vilma volt cukrászleány tartási perével foglalkozott a bécsi törvényszék. Wölflingné férje ellen indított perében két elviselt papucs játszik igen nagy szerepet, mert erre építi fel az asszony azt a jogát, hogy a bécsi törvényszék előtt, mint erre illetékes bíróságnál indítsa meg a pert.

Három irányban adott be keresetet az elvált asszony, aki beadványában azt vitatja, hogy noha a genfi törvényszék mondott válóperében ítéletet, még sem illetékes, mert amikor az elváltatotta őt a férjétől, akkor nem védhette magát, elmebajos volt, aki ellen tulajdonképpen joghatályos ítéletet hozni nem is lehet. Az egyik tartásperben havi 600 koronát kér Wölfling Lipóttól, a másikban 1907 ig visszamenőleg 1000 koronát, a harmadik perben pedig 27000 korona értékű ingóságának visszaadását igényeli. A törvényszék már egyszer kimondotta, hogy a kereset tárgya per alapját képezheti, de nem tartja magát illetékesnek és ezért elutasította a keresetet. Erre a fő-törvényszék egy közbeeső ítélettel kijelentette, hogy a törvényszéknek Wölfling Lipót vagyona nagysága meghatározásának tekintetében is mondja ki az illetéktelenséget és ehhez az ítélethez a legfőbb törvényszék is hozzájárul. A mostani törvényszéki tárgyalásnak a célja tehát az volt, hogy megállapítsa Wölfling Lipótnak van-e Bécsben olyan vagyona, amelynek alapján a törvényszék az illetékességet, illetve az illetéktelenséget kimondhassa.

Adamovich Vilma jogi képviselője azt vitatta, hogy a volt főherceg Bécsben is bír vagyonnal és pedig felmutatott két pár elhasznált papucsot, amelyek az övéi. A törvényszék megbecsülte a papucsokat és a szakértő azt mondta, hogy nyolcvan filler az értékük. Erre Wölfling Lipót jogi képviselője kijelentette, hogy a papucsokat az alperes valahol elhagyta és azok már nem is az ő tulajdonát alkotják, és kérte, küldjenek ki egy szakértő-bizottságot, amely meg fogja mondani, hogy abszolút értéktelenek. Vagyon továbbá a felperes szerint négy kina-ezüst kanál, azonban az alperes ezt sem akarja elismerni a magáénak.

Mint vagyont jelölte még Adamovich Vilma azt a harminchatezer korona apanázt, amelyet állítólag Wölfling Lipót évente ő felségétől kap. A főudvarmesteri hivatal azt felelte, hogy Wölfling nem kap évjradékot. Lehet és megengedi a felperes, hogy kap támogatást valahonnan, de azt nem tudja megmondani, hogy kitől, csak azt vitatja, hogy Bécsben fizetik ki, mert ezt Wölfling maga mondta a feleségének. Azt kéri, hogy az alperest ez ügyben személyesen hallgassák ki. Ez ellen tiltakozik Wölfling ügyvédje, mert ugymond, ez nem is lenne lehetséges, ügyfele nem léphet osztrák területre.

Azt is vitatták, hogy Orth János örökségéből rész jutott Wölflingnek és ez a vagyon is Bécsben van. Ezzel szemben azt állította az ellenfél, eltekintve attól, hogy nagyon kérdéses ez az örökség, nem lehet ennek alapján a törvényszék illetékességét megállapítani, mert a kereset beadásakor Orth János holtánnyivánítása még nem történt meg.

A törvényszék elhatározta, hogy csak ebben az egy ügyben szerez bizonyítékokat és kérdést

intéz a főudvarmesteri hivatalhoz az iránt, hogy vajon az alperesnek van-e igénye Orth János örökségére. Ennek beérkezése után fog dönteni az illetékesség kérdésében.

A harmadik mozgószínház.

(A nagylelkű városi tanács. — Hogyan csinálják ezt másutt?)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 9

Aradváros tanácsa mai ülésén indokolatlan nagylelkűséget mutatott az Apolló és Uránia mozgó színház tulajdonosainak ama kérelme iránt, amelyben tudvalevőleg ők kizárólagossági jogot kívánnak az aradi harmadik mozgó színházra. A városi tanács olyan lágy szívű volt, hogy kenyérre lehetett volna kenni; engedékenyebb volt mint a pénzügyi bizottság és nem tiz, hanem tizenkét évre adta meg a kizárólagossági jogot, a rendőri díjakat pedig kisebb összegben állapította meg. Az egész városi tanácsban csak egy ember, Green Nándor rendőrfőkapitány ellenzte a mozi monopóliumot. A főkapitánynak — nagyon helyesen — az volt a véleménye, hogy nyilvános árlejtést kell kiírni a harmadik mozgószínház jogára, ha már a város jövedelmet akar húzni az engedélyek után. A városi tanács azonban nem törődött ezzel az igazságos állásponttal és nagybőkezűséggel a mostani mozgószínház-tulajdonosok zsebet tömő határozatot hozott. Szabályrendeletet és szerződéstervezetet készített a tanács. Miért kellett ezeket az orient expressz gyorsaságával csinálni? Miért lett ez olyan sürgős? Szabályrendeletet készíteni jogászok nélkül, még se járja. Eddig sokkal kisebb fontosságú ügyekben kikérték a jogügyi bizottság véleményét. De szabályrendeletek, szerződések készítésénél ki is kell kéri; ezt a törvény megkivánja, tehát nem lehet elkerülni.

Különösen föltűnő a szerződéstervezetben az, hogy nem is teszi határozottan kötelezővé a harmadik mozi felállítását a monopólium tulajdonosainak. Csak akkor kell felállítani, amikor a tanács kívánja. Azt se tudja megérteni a polgárság javát kívánó elme, hogy a szerződés nem tiltja el a mostani tulajdonosoknak a mozihelyérek felemelését. Azt is megtehetik a tanács engedélyével. A városi tanács bámulatosan sok jogot és hatalmat ruház önmagára. A polgárság jogosan habrodhatik föl ezen, mert a mostani határozatból meggyőződik arról, hogy ez a tanács nem önköndik eléggé az összpolgárság érdekei fölött, hanem indokolatlan haszonhoz juttat néhány magánembert a köz rovására. A városi közgyűlés, amely szerdán délután dönt a nagyot markoló kérelem fölött, alkalmasint más véleményen lesz mint a tanács és reparálja a mai határozat súlyos szépséghibáit.

A tanács ma délelőt tartotta meg a közgyűlést előkészítő ülését, amelyen Löcs Rezső gazdasági tanácsnok referálta a mozgótulajdonosok kérését. A következő szabályrendelet tervezetet terjesztette elő, amelyet a tanács elfogadott:

1. Arad város területén mozgóképes előadások rendezése a város közönségének kizárólagossági jogát alkotja. Másnak mozgófénykép mutatóványokkal üzletszerűleg foglalkozni nem szabad. Szerzett jogokat azonban a szabályrendelet nem érint.

2. A helybeli színház érdekeire való tekintettel a kiadható engedélyek száma a Ferenc József városrésze, a Belvárosra és Ujtelepre háromban, az Erzsébetvárosra és Sarkadra egyben, továbbá Poltura, Ségá és Gáj városrészekre szintén egyben állapítatik meg.

3. Az első szakaszban biztosított jogot a város törvényhatósági bizottsága szerződés útján bármikor értékesíthető, vagy bérbe adhatja.

4. A mozgófénykép színházi engedélyek értékesítéséből befolyó jövedelem kulturális címen elkülönítve kezelendő.

5. A jelen szabályrendelet azonnal életbe lép.

Amennyiben a holnapi közgyűlés ezt a szabályrendeletet elfogadná, a tanács a következő szerződéstervezetet mutatja be a közgyűlésnek; ezt a szerződést kötné ugyanis a város a mai monopolistákkal:

A város közönsége az Uránia és Apolló mozgószínház vállalatoknak mai naptól számítandó 12 évre bérbe adja a belvárosi harmadik mozgófénykép színházi kizárólagossági jogot a következő feltételek mellett:

1. Tartozik a vállalat 10.000 korona évi haszontért fizetni félévenként előre.

2. A harmadik mozgófényképszínházat a tanács által kívánt időben tartozik felállítani.

3. Fentartja a város közönsége azt a jogát, hogy nem üzleti célokból a kulturpalotában tudományos mozgófénykép előadásokra engedélyt adhasson.

4. A jelenlegi két és az új mozgófényképszínházban a helyérek csak a tanács engedélyével emelhetők fel.

5. Mind a három mozgófényképszínházban havonként egy-egy ingyenes előadás tartatik az aradi diákiskolák növendékei számára.

6. Mind a három színház rendőri felügyeleti díj fejében évenként három-három ezer koronát tartozik lefizetni a város pénztárába. Szükséghez képest ezek a díjak négyezer koronáig felemelhetők.

7. Az ajánlattevők kötelesek tízezer korona ovadékot letenni.

Lássuk, másutt hogyan kezelik a moziengedélyeket. Győr városa, amelynek tanácsát is széles látókörű férfiak alkotják, most adott engedélyt mozgószínházakra. Az alig negyvenezer lakóju város tanácsa egyszerré három mozi nyitására adott engedélyt s ezt a határozatot a belügyminiszter is helybenhagyta, így hát nyilvánvalóan félrevezetésre készült az a híresztelés, hogy a belügyminiszter mind a huszezer léleknek juttat egy mozi engedélyt. A pyöri tanács kimondotta azt, hogy a helybeli illetőségiek kérelmét előnyben részesíti, de a mozgószínházak mellett még a kávéházakban és vendégekben is megengedi a mozgóképeket. És Győrtől se mennek tönkre a mozgószínház tulajdonosai, pedig a hatóság nem ad a kezükbe monopóliumot.

A miniszterelnök nyaralása. Bécsből jelentik: Lukács László miniszterelnök ma este Bécsből Tatra-Lomnicra utazott.

A törvényhatóságok véleménye. Ipolyiságból jelentik: Hont vármegye törvényhatósági bizottsága Wileczek Frigyes gróf főispán elnökletével ma rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen Lukács László miniszterelnöknek bemutatkozásáról szóló leiratát tudomásul vették. A közgyűlés ezután az ellenzék bizalmatlansági indítványával szemben Tisza István grófnak, a kormányznak és a munkapártnak bizalmat szavazott. — A Szabolcs vármegye törvényhatósági bizottsága ma délelőt tartott ülésén egyhangulag elfogadta a választójog kiterjesztését követelő határozati javaslatot. Meskó László indítványát, a mely bizalmatlanságot fejez ki a kormány iránt, óriási szótöbbséggel fogadta el a törvényhatóság.

Öt törvény a katonaságról.

— Augusztusban soroznak. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Budapest, július 9

A hivatalos lap mai száma száz oldalon jelent meg. Ez a vaskos, több kötetre rugó szám foglalja magában azokat az új törvényeket, amelyek közül javaslatkorukban szenvedélyes harcok dultak és teljes egy évi vajadás után keresztül mentek a parlamenti masinérián. A szövetkezett ellenzék egyáltalán nem ismeri el a véderőreform származásának törvényességét és tovább folytatja az országos agitációt. A nagy pörnek tehát nincs vége. Egyelőre benne vannak ugyan a véderőjavaslatok a törvénykönyvben, de az ellenzék ebben nem nyugszik meg és öszre talán súlyos meglepetések lesznek.

Öt törvénnyel bővült a paragrafusok birodalma. Az első, az 1912. évi XXX. törvény cikk a véderőről szól, amelynek legfontosabb újítása az, hogy a katonai szolgálat a közös hadseregben két évig tart. A lovasságnál és lovas tüzérségnél továbbra is három, a tengerészetnél négy éves az aktív szolgálat. Érvénybe lép a sokat vitatott 43. szakasz, amely a rezolúciós válságot idézte föl. Ez a paragrafus arról intézkedik, hogy *különös körülmények* között a közös hadsereg tartálékának első évfolyama és a póttartalék három legifjabb évfolyama kivételes tényleges szolgálat teljesítésére béke idejében is behívható, illetőleg visszatartható.

A következő törvény, az 1912:XXXI. a honvédségről szól, a XXXII. a közös haderő katonai bünvádi perrendtartásáról, amely tudvalevőleg a modern jogszolgáltatás elvén alapul. A *főtárgyalás semmisség terhe alatt nyilvános*. A XXXIII. törvény cikk a honvédség katonai bünvádi perrendtartását foglalja magában. Mindket törvény a hadbírák egész sorozatának kinevezését, illetőleg az igazságügyi tisztikar kiegészítését és újjászervezését teszi szükségessé. A két perrendtartás lényegében és intézkedéseiben egyforma, csak a kifejezésekben van változás és mind a kettő 495 szakaszból áll.

Végül a XXXIV. törvény cikk az 1912 évre kiállítandó ujoncok megajánlásáról szól. Külön honvédelmi miniszteri rendelet állapítja meg ugyancsak a mai hivatalos lapban az idei *fősorozás idejét*. Eszerint augusztus 12-én kezdődik és október 5-ig tart a fősorozás, vagyis olyan időben, amikor az aratási munkák be vannak fejezve. A sorozó bizottságok már az új véderőtörvény alapján működnek. A miniszter felhívja a törvényhatóságokat, hogy korezmákban és sörházakban ne tartsanak sorozást, hanem megfelelő helyiségekről gondoskodjanak.

SPORT.

+ **Magyarok az Olimpiádon.** *Stockholmból* jelentik: A mai napon nagyjából olyan mértékek kerültek döntésre, amelyeken a magyarok nem vettek részt. A mai nap szenzációja az, hogy a finnek váratlanul óriási győzelmet arattak és különösen gerelyvetésben és súlydobásban győzték le az amerikaiakat. A magyarokra nézve a mai nap sajnálatos eseménye az, hogy az osztrákok vízpolócsapatunkat hosszas és nehéz küzdelem után 4:3 arányban legyőzték. Ma tartottak meg a száz méteres hatonúszás és 1500 méteres úszás-elmérkőzését. A száz méteres hatonúszásban Báron András, aki tegnap a magasugrásban ért el szép eredményt, — győzelmet aratott. A távolságot 1 perc és 22 másodperc alatt uszta meg, ami a hét helyezett közül a második helyet biztosítja neki. Az 1500 méteres úszásban Las Torres is indult, aki 23 perc és 09 másodperc alatt tette meg az utat és csupán csak az

ausztráliai Hudsonnak sikerült szebb eredményt elérnie, amennyiben ez 22:26 alatt uszta meg a távot.

+ **Bajnoki birkozó verseny.** Évről-évre megújul a nagy küzdelem a birkozás bajnokságáért, melyeket eddig minden évben Arad egyik legtevékenyebb sport-egyesülete a *Toldi Klub* rendezett. Az idén ismét a klub vállalkozik arra, hogy a bajnokság izgató küzdelmeit ismert szakszerű rendezésében lebonyolítsa. Július 14-én, vasárnap délután 3 órakor tartják meg a birkozó bajnoki versenyt az AAK. Török Gábor-utcai sporttelepén. Bár a nevezések még nem zárultak le, annyit már most is megállapíthatunk, hogy oly kiváló erők, mint az idén még sohasem küzdöttek a bajnokságért a „*tenjebb birkozó*” büszke címért oly küzdelmekben lesz része a város sport szerető közönségének, amelyhez hasonló még nem láttak Aradon, mert a versenyben, Baja, Nagykikinda, Szeged, Szabadka, Temesvár, Zombolya és Arad sport-egyleteinek legjobb birkozói indulnak.

Félvilág, vagy kultúra?

— Film-riport egy világváros szerelmi életéről. —

(Berlini munkatársunktól.)

Berlin, július eleje.

Kint forralja a nap az Unter den Linden leveleit, az emberek homlokukról lesimítják az izzadás lágy gyöngyét, minden él, minden zavaralanul pereg, mintha egy kinematográf gépése vetítene elénk az egészet egy lathatatlan pörcölésen... no igen: egy kavéhazi erkélyről nézem az élet e mozgó színpadát s azon gondolkodom, hogy milyen ennek a negymillió városnak minden egyes embere, s milyen ennek a negymillió városnak az ember-összege? Nagyon különös. Nincs eset és paletta, mely pontosan exponálná vászonra azt a hangulatot, mit az ember érez és lát, ha nagyra feszített szemmel nézi a képet. Mily zagya ez a forgatag! A forgószél keverheti ennyire össze a porszeneket, mint Berlin az embereit.

Egy nagy fehér plörözt pillantok meg hirtelen. Nyugodtan, szelídten lépked, mint az előkező divatrevük mutatvány-dámái. Negy millió emberből a plörözt nézem... egyedül a plörözt! Megy, halad, graciózan és puderesen. Nem nagyon szép: csak finoman szabott a fekete selyemruhája s kedvesen, hajlékonyan sovány, mint az most illik és oivat. A sok-sok drága plöröz pedig rája hajlik, behorítja a fejét, mint napfény a kötszurke felhőket. A szemem tovább kíséri a karsu leányt: az erkélyről perspektíva nyílik a Friedrich-Strasse tavolodó házsorára, ember-folyamára. Kiserem: itt-ott elváz, betakarózik ismeretlen elhaladókkal, de aztán megint tozzam rájog a sok szép plöröz, miket irigy sohajjal s irigy visszatordulással bámul meg férfi és nő, tisztességes és nem tisztességes.

Aztán — egészen pontosan látom — a fehér plöröz már nem megy egyedül. Valami idegen küisejű, jól vasalt és nagy szabóhittel rendelkező gentle an hozzá lépett. Beszélnek. Ezt is pozitíven látom. Sőt: undom is mit beszélnek; legfeljebb azt nem érzem: durván udvarias-e a gentleman, vagy udvariasan durva? (A férfiak különbözők!)

A tekintetem kurtul. Eltűnnek. Bizonyára valami kávéháza terem be. En meg látom vélem őket, a mosolyukat is fokról-fokra melegedni, aztán kerek más fagyaltot az Ober-től, mert az enyem közben sans géne levele olvadt.

Tehát a félvilágról fogok írni. Abszolút nagyvárosi téma. Erős túzassal azt is állíthatom, hogy karaktert a nagyvárosnak, vagy: szimbóluma. Gondoljunk csak Budapestre: ha véletlenül arra visz az utat, drága olvasó, a tol gaz és villanólámpák pároló fényében nagyaitaku kávéházak sítélenes és szék-barna-fekete istennők lepedőnek szétáradt erényével a fehérről fényűző sűpűdő asztalon — el ne mulassz jól megnezni e tragikum kivilágosított leányt: Budapest lelkebe látatsz ilyenkor!

Berlinben egész története van a félvilágnak. Istennem, mennyit fejlődött! — mondhatom, ha pillanatra a mult perpektívái kövé rev-deznek. Micsoda distanciat jelent ez az egy mondat is: nyilvános ház! — az utcára! A város szélére, vagy szűk utcák kapualjába szorult félvilági tanyák a fényes: vitatott utcákba költöztet, életet lelelt magába, élékké varázsolta a szürke tömeget s legirizuráltabb hajával, legirigyeitobb eleganciájával úgy rászűszte magát az utcára, akár a primadonna a színházra.

Berlin félvilágának egyik érdek-s vívmánya a teméntelen látterem. Soóban, majd mindenben a nyilvános házak szalonját helyettesíti. Az a chinoise-frizu-

rától egész a lejárt Poiret-turbánig minden izlés és divat itt keringőzik. A táncosnők korrekten elegánsak — erre egyébként Jagow is szigorúan ügyel — s legujabban az is megengedett nekik, hogy tetszés szerinti utcákban lakhassanak s felügyelet nélkül járjanak-keljenek.

Az évek folyamán — akárcsak nálunk Budapesten — az orfeumok, varieté-színpadok s hasonló lágyhangzású etablissemmentok, szintén az előkelőbb szórakozást-éhezők mulatóhelyévé súlyedtt (jobban: emelkedett.) A deszkák jelentéktelen csillagai, akiknek neve sosem válik csengővé s mégis vágyódnak ismeretség után — itt, a páholyok hűs pálmái alatt lelik meg fájdalmas vigaszukat, jól tömött erszények és urak mellett. Ha vége az előadásnak, elegáns kokottok (telefonkönyv szerint: színésznők) tűnnek föl, pillantásokat cserélnek egyes — szimpatikus — urakkal, a többi... néma csönd!

A kurtizánok főpiaca Berlinben a sokat emlegetett Friedrich-Strasse. Szédületes a dimenziója az emberi szenvedélyek leplezetlen vásárában. Jeleneteket, fiziognómiákat, avagy csak halvány profilokat idevázlatozni — fárasztó abszurdum volna. Munkátlan, kenyér nélküli kreaturák, félrecsuszott, vagy egészen elcsuszott nők végtelen koldulása az egész vásár, melynek riktó színei s tragikus szemünlattára-története a legsiralmasabb naturalista-dráma, melyet írni agy sosem tudna kikomponálni s melyet csak a világváros individualizmusa építhet szcénákba.

Ó, megértjük őket. Hidegen és üzletszerűen látjuk az egészet. A sok ezer idegen, kit erre hajt az otthoni unalom, ki világvárost akar látni s szédülni akar uhlázak és emberek tengerében, kit ide hoz a sok rek-láz s vágyódás idegen erkölcsök (érsd: az ellenkezőjét!) azok részére rajzolódik végig naponta és éjjelente az a szomorú csik, mely plörözök és selyemfodrok tumultusában megfogja és kifosztja az idegent, hogy aztán visszatérhessen szerény, fatornyos falucskájába s elmoudhassa: Ó, csudálatos város! mennyi kultúra! micsoda architektúra! nagyszerű ipar! grandiózus kereskedelem! és: mennyi ember van az utcán, ugy bizony!...

Berlin legelőkelőbb éjszakai élete a Friedrich-Strasse északi pontján van; Berlin N. Az Oranienburger-Tor hatalmas Transparensei kápráztató fényt szórnak az éjszaka eleven ember drapériáira. Ide torkol a büneivel is érdekes Elsasser-Strasse. Csupa vilámlány ez az utca s diszkrétion befüggönyözött nagy ablaktáblaira bámész áhítattal tekint a járókelő és az idegen — no meg sok ezer diák és korpulens kereskedőlegény. A közeli Novalis-Strasse lesötétített sörsarokaiiban a disztelenebb és olcsóbb szerelem bujlik. Kifestett, grácia nélküli lányok sétálják agyon a háztömbök körüli utat, belenevetnek mindenkibe — némi leviselt hájjal és sok tüzeti kacérsággal...

A Potsdamer-Platz-on — itt a nappal épp ugy szolgálatára szegődött a szerelemnek, akár az éjszaka — az elegánsabb (exkluzív) kurtizánok kacérkodó helye. A Café Josty terraszán ülnek, rózsásra manikürözött finom ujjakkal s kerekre táplált arccsokkákkal, belemerülve Kleopátra-szemükkel az idetorkoló Leipziger-Strasse mély távlatába.

A „Berliner Grosse Kunst-ausstellung” remek parkjában a Walkürök lovaglása s a Rózsagavallér betegesen elaprózott, elfinomított keringője mellett elegáns leánykák provokáló tekintete kísért. Sokszor zavarba kerül az ember, urileánnyal kacérkodik-e, vagy...?

Az Unter den Linden legismertebb éjszakai pontja: a Bar Riche. Elsőemeleti, teremszerű nagy helyiség, pici loggiákkal s vakítóan fenomenális fényoszorókkal. Apró kerek asztalok körül száz leány nagyszerű toillettekek s roskadásig díszes kalapkolosszusokkal. Fehér selyemcipkékből lehelletnyi bluzok; fúntasztikus szoknya-kreációkkal. Szemek minden műnuszban. Minden elképzeltető női testvonal: karsu, szifid, nyugtalan, puba, flegmatikus, vibráló. Minden asztalozó pezsgő, vagy drága rajnai Parföm-, alkohol és aszszony-illat.

És mégis: ez a néhány idekallódott mondat nem több, mint könnyed megfigyelés egy keserű életből. A tragikum ez: ezek a leányok bizonyára legboldogabbjai (legalább is látszatra) ennek a grandiózus metropolinak, akik azonban aligha tanulták megbecsülni asszonyi értéküket s arra sem igen érnek rá, hogy gyorsan tűnő ifjúságukat, száguldó szépségüket feltartóztassák. Mily hamar elhasználja őket az élet!... Hogy aztán egy sötét zugban, vagy kórházi ágy rémítő fehérségén szenvedjék el gyors elmúlásukat —

Brázay Emil

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színházi műsor:

Szerda: *Leányvásár*, operette. Rátkay Márton, a Király-színház első komikusának vendégfellépte.

Csütörtök: *A kis gróf*, operette. Rátkay Márton felléptével.

Péntek: *Hivatalnok urak*, vígjáték. Rátkay Márton felléptével.

Szombat: *Lőcsei fehér asszony*, Jókai után Faragó Jenő zenés énekes életkép, a budapesti Népszínház műsorából.

* **Rátkay Márton vendégszereplése.** Soha nem tapasztalt érdeklődés nyilvánul meg városzerte Rátkay Márton vendégszereplése iránt, aki 3 legkiválóbb szerepében lép fel az aradi publikum előtt. Rátkay művészetét, nagy talentumát nem kell nagyon taglalnunk, azt nemcsak az aradi közönség, de az egész ország publikuma jól ismeri; Rátkay az ország egyik legkiválóbb komikus, s egyben drámai alakításai is országoshíresek; hogy egyebet ne említsünk, itt van a Kis grófban a szerepe, a másik pedig a Hivatalnok urak Róth bácsija. Szerdán kezd meg vendégtékaikat Rátkay, ekkor a Leányvásár-ban lép fel, csütörtökön a Kis grófban s ekkor Diósy Nusival a Medvetáncot éneklés és táncolja. Pénteken a Hivatalnok urak-ban bucsuzik az aradi közönségtől.

* **A lőcsei fehér asszony.** Az aradi színház legközelebbi premiéréje A lőcsei fehér asszony című daljáték lesz, amelynek szövegét Jókai gyönyörű regényéből Faragó Jenő írta, a zenét pedig Konti József szerezte. A darab napok óta folynak a próbák, amelyben az egész személyzet részt vesz. A színház igazgatója nagy gondot fordít erre a premierre, gyönyörű kiállítással kerül színre. A lőcsei fehér asszony, amelynek premiéréje a hét szombatján lesz.

* **Vass Jenő bucsuja.** A nyári szezon végétével távozó színészek egyenként s külön-külön bucsuznak az aradi közönségtől. A bucsuzók sorát Vass Jenő kezdi meg, a társulat kedvelt énekes naturbursa. Vass Jenő egyik legjobb szerepében bucsuzik a közönségtől: Luxemburg grófjában a festőt játssza. A bucsuzó a hó 15-én, hétfőn lesz.

* **Vasárnap délután** a nyári szezon sikerült operettje, a Berkovits és társa kerül színre.

* **Édes, aranyos tyukom.** Medvetánc, Pusztuló liget, Csöpp lábikó, Monikán, Szívem tele, tele és a szezon legújabb kupléi mind kaphatók *Juhász és Társánál*.

* **Bölsche, Szerelem az élők világában** I-II. kötet már kapható *Juhász és Társa* könyvkereskedésében.

* **Humoros műsor az Apollóban.** (Az új műsor slágerei.) A mozisínházak közönségének örökké vidám kedvencei: Wokurka, Vili s Lemke pompás szerepekben kerültek ma az Apolló-színház vásznapjára. A zsúfolt nézőtér előtt, amely a kitűnő komikusok kedvéért gyűlt egybe, groteszk alakjukkal s esetlen játékkal valóságos briliroztak. A publikumot állandóan kacagásban tartották a vásznapról s ha ezt a sikerüket nyílt színpadon aratták volna, úgy nagy ünnepelésben lett volna részük. Hasonlóan nagy sikert hozott a mai premier. „Az apa becsületéért” című kétfelvonásos társadalmi dráma is, amelynek megízelt cselekménye egy érzékenylelkű fiatal katonatiszt körül játszódik le. A katonatiszt megtudja, hogy az anyja az apját megcsalja egy orvossal. Ezt párbajra hívja, a párbajban azonban ő esik el s így áldozata lesz az apja becsületének, amelyet meg akart menteni. Az élenként összeállított nagyszerű műsort szerdán is vetíti az Apolló-színház. 177

* **Nászut hármashban.** (Eredeti vígjáték.) Nem kell mindig hátborzongató témának lenni, hogy a közönség érdeklődése felkeltesse. Bizonyíték erre az Uránia színház nagyszerű vígjátéka a Nászut hármashban. Egy gróf bucsu nélkül elhagyja régi kedvesét és megnősül. Az elhagyott szerető úgy áll bosszút, hogy elkíséri a fiatal párt a násztra és a legmeghitebb pillanatokat tönkre teszi jelenlétével. A fiatal menyecske kedvessége azonban lefegyverzi és nyugodtan hagyja a turbékoló párt. Annyi kedves, derűs jelenet és finom pikantéria tarkítja a remek olasz képet, hogy régen néztünk végig ennyi élvezettel egy képet. Az Uránia zsufolásig megtelt nézőtere a bizonyítéka, hogy a nászut hármashban meghódította a közönséget. Szerdán ismét teljesen új műsor keretében

kerül színre a pompás vígjáték úgy, hogy azok akik megnézték a premiért egészen más programot látva még egyszer megnézhetik a szívet lelkét derítő vígjátékát. 175

20—30 millió rendkívüli hadügyi hitel.

— Közös minisztertanács. —

Saját tudósítónk telefonjelentése.

Bécs, július 9.

Ma, úgy látszik, véget ér Bécsben az a tanácskozás, melyet a közös miniszterek a magyar és az osztrák kormány elnökeivel és pénzügyminisztereivel folytattak a tüzéség új felszerelése ügyében. Mint már tegnap is jeleztük, a tanácskozásnak az az eredménye, hogy a magyar kormány a hadügyminiszter negyed milliárdos követelésével szemben hajlandó az 1913. évre harminc millió korona rendkívüli hitelt megadni; anélkül azonban, hogy a következő esztendőkre bárminő kötelezettséget vállalna. A közös miniszteri tanácskozásról ma ezt jelentik nekünk:

(A tanácskozás.)

A tegnapi hét órai közös miniszteri tanácskozáson a szeptember 23-án összeülő delegációk elé terjesztendő kérdéseket elintézték s ezután a hadügyminiszter előterjesztette exozóját a tüzéség új felszerelése, az altisztek helyzete és levegőjáróművek és léghajó csarnokok építése tekintetében fölmerülő új költségekről.

Erről az exozéről nagy vita indult meg, amelyben a miniszterek mind részt vettek. Miután *Berchtold* gróf külügyminiszter előadását támogatta, felemelkedett *Lukács* László miniszterelnök és előterjesztette kifogásait, utána pedig *Teleszky* pénzügyminiszter rámutatott azokra a nehézségekre, amelyekkel a költségek fedezete jár. A magyar kormány hajlandó a jövő esztendőre a hadsereg és a haditengerészet kiadásainak elkerülhetetlen emelkedésén kívül harminc millió korona rendkívüli hitelt megadni, amely a katonai szükségletek fedezésének megkezdésére szolgálna, a nélkül azonban, hogy a magyar kormány a következő esztendőkre lekötne magát.

Ma folytatták a tanácskozást. Kompromisszum fog létrejönni, amely szerint a két állam kormánya a hadügyminiszter által megjelölt célokra az 1913. évre husz-harminc millió korona rendkívüli hitelt fog megszavazni.

Bécsből jelentik félhivatalosan: A közös minisztertanács félkettőkor félbeszakította tanácskozásait. A miniszteri értekezleten folytatták a tegnapi megszakított vitát, nevezetesen az 1913. évi közös költségvetés tárgyalását. Megállapodás még nem jött létre. A tanácskozást délután négy órakor folytatták.

Éjjel jelentik: A közös minisztertanács ma véget ért, amelyről a következő kommunikét adták ki: Ma délután a közös minisztertanácsok véget értek. A tanácskozáson a közös külügyminiszterium, a közös pénzügyminiszterium és a közös hadügyminiszternek, valamint a közös számvéviszéknek költségvetését vették tárgyalás alá és állapították meg véglegesen. Ezek a költségvetések, különösen pedig a hadügyminiszteriumnak és a tengerészeti parancsnokságnak költségvetése ugyanazon keretek között mozog, mint amelyeket az előző két évben a delegációban megállapítottak. Az értekezlet azonkívül a hadügyi költségvetést is tárgyalta és a hadügyminiszteri javaslat alapján elvi megegyezésre is jutott. E kérdés végleges megoldása a nyár folyamán fog megtörténni, úgy hogy az ősszel összeülő delegáció elé már konkrét javaslat formájában fog kerülni.

(Lukács nyilatkozata.)

Lukács László miniszterelnök a *N. Wiener Tagblatt* munkatársának kérdésére a ma délelőtti tanácskozás befejezte után a következőképpen nyilatkozott:

— A rendes költségvetés tárgyalásában már a részleteknél tartunk. A hadügyi költség még nincs teljesen tisztázva. Arra a kérdésre, vajon a hadszerekre való költség valóban harminc millióban lesz-e költségvetésbe véve, nem-mel kell felelnem. Egyáltalán még igen sok megvitatni való van.

(A lealkudott milliók.)

Bécsből jelentik: A magyar kormány a közös minisztertanács két napi tárgyalása után jelentős sikert aratott, amennyiben a tanácskozás folyamán a magyar kormány a legerélyesebben állást foglalt az újabb tüzéségi követelésekkel szemben és kijelentette, hogy nincs abban a helyzetben, hogy a belügyminiszterium újabb követeléseit teljesítse. Ennélfogva az új kérdések csak az altiszti kérdéssel kapcsolatos és a szükséges többi kiadásokra szorítkoztak, amelyek körülbelül másfél millió koronát tesznek ki. Bár a magyar kormány ez ellen is a legerélyesebben állást foglalt, ebben a kérdésben már győzni nem tudott, de elérte azt, hogy a hadügyminiszter a tüzéségi reformra követelt harminc milliót elejtette. Tehát az 1913. évi hadügyi költségvetés úgy marad, amint azt *Schönaich* hadügyminiszter a *Khuen* kabinettel együtt megállapította és csakis 28 millióval gyarapszik, amely összeget az altiszti kérdés rendezése követeli. A magyar kormány álláspontja győzelmének a hadügyminiszterre nézve személyes követelményei nem lesznek. A minisztertanács eredményét a királylyal és trónörökösrel azonnal sürgönyileg tudatták.

Akik lebecsülik az életet.

— Rohanás automobilon a halálba. —

A napfényben csillogó Balaton partján a szép, aranyos vasárnapon negyven lőerős gépszáguldott a halálba *Radó Viktor* gyárigazgató. Meddőbb dolog, mint halottakkal vitatkozni, nekik magyarázatot tartani vagy szemrehányást tenni, nincsen. Ha az a szegény, agyonroncsolt gyárigazgató, aki fiatal ember volt, módos, családos, vidám, akit ezernyi kedves és erős kötelék fűzött az élethez, — ha csak sejtette volna is, amit mi már megborzádt szívvel tudunk, bizonyára ép így nem lett volna szüksége intésre, magyarázatra és szemrehányásra, mint a hogyan most már — semmi haszna belőle. De a szó mégis kikivánczik belőlünk. Mert az a szerencsétlenség, amely véres és fekete foltot ejtett a síófoki uton, tudjuk, nem az első a maga nemében és még csak nem is ritka.

Nem telik huszonnégy óra anélkül, hogy a hír szárnyáról automobil-szerencsétlenség áldozatainak vére ne csöpögne. Egyszer olyané, akit megölt a gép, mert nem tudott elég gyorsan menekülni előle, másszor — és nem is ritkán — olyané, akit megölt, mert semmi gyorsaság se volt elég neki és a rohanásnak olyan veszett paripáit fogta a szekere elé, amelyeket már nem volt elég ereje kormányozni.

Ez a mostani szegény, szánandó áldozat is ebbe pusztult bele. Nem volt tökéletes a benzines ördögsekér kormányzásának művészetében, mellette ült a mester, a sofför, de ő akart hajtani maga mégis. Nem az első, aki ilyen rettenetes árat fizette és fizettette vakmerő és könnyelmű vállalkozásának.

Ez a vakmerőség és ez a könnyelműség sokszor magasztos, értékes és minden dicsőretet megérdemlő. Akkor, ha valamely nagy, új törekvés és hódító becsvágy szárnyát emeli. Aki először szökött a maga kezdetleges repülőgépén a levegőbe, az is vakmerő és könnyelmű ember volt, de nagyszerű tettéhez érhet-e szava másnak, mint a csodálatnak és magasztalásnak?

Am kockára tenni az életet semmiért, azzal az egyetlen jó lehetőséggel, hogy — nem törté-

nik baja: van-e ebben valami bölcsesség vagy józanság? Az élet Isten legnagyobb adománya, a legnagyobb, mert az egyetlen, ami pótolhatatlan. Nem különös dolog-e, hogy éppen azok bánnak vele a legkönnyelműbben, akiknek szerencsés soruk tele adta minden széppel, jóval, kellemessel, míg hűségesen őrzik és szolgálják a sokkal kevésbé szerencsések, akik száraz kenyéren, verejtékezve az igáját huzzák.

A főhadnagy levele.

— Pör egy asszonyka körül. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad július 9.

Senki se merje azt állítani, hogy Aradon történt ez a pikáns eset. Mi se mondjuk, hogy itt történt, — ellenkezőleg: valamelyik szomszédváros a színhelye ennek a históriának; olyan város, ahol szintén van nyári szinkör, vannak főhadnagyk és forrókat kacsintanak a szép asszonyok. Tehát egy hársfaillatos estén két főhadnagy pikkolózott a villámfényes kávéház teraszán. Közül hozzájuk egy fiatal üzletember ült, bájos kis feleségével. Az egyik főhadnagy s a kis felesége néha úgy összenéztek... Ártatlan nyári flört, — gondolták, akik észrevették ezt az össze-összenézést. Nem is volt az más.

— Anyuskám, — szólott éjfél tájban a férj az ő kis feleségének, — talán már haza is mehetnénk.

— Igen, talán, nem bánom, — felelt a nő.

S a férj fizetett és szépen távoztak. Közvetlen ama tiszt mellett simultak el, aki úgy nézett... S amikor az asszony halkan ellépett mellette, a főhadnagy ur gyorsan odalehelte az asszonynak:

— Holnap jöjjenek a nyári szinkörbe.

A férj szép nyugodtan karonfogta feleségét s mikor már néhány lépést távoztak, megszólalt halkan, de erősen:

— Asszony, kallottam, mit mondott a főhadnagy. Holnap a szinkörbe... Mit jelent ez? Mi dolgod van neked azzal a tiszttel? Mi? Felelj, mert eltöröm a uerekadat!

Körülbelül ezt mondhatta a férj. Nem tudjuk, mit felelt az asszony. De azt tudjuk, hogy a férfi másnap — egyedül jelent meg a színházba, ahol energikusan fixirozta a főhadnagyot, ki azonban nem reagált.

Ezek után nem tehetett mást a férj, mint hogy levelet irt a főhadnagynak s lehetőleg udvarias hangon magyarázatot kért tőle a felesége megszólítása miatt. S a főhadnagytól néhány nap múlva megérkezett a magyarázatot tartalmazó levél.

A magyarázatban elsősorban is *bocsánatot* kér a főhadnagy, amiért megszólította az asszonyt. A legudvariasabb, legszebb hangon kér ezért bocsánatot. Hanem azután megmagyarázza, hogy miért merete ezt megtenni. Azért, — írja, — mert önagysága azelőtt két estén át nagyon kedvesen, biztatón, hátorítón viselkedett vele szemben. Egy kávéház teraszán két estén át folyton kökeltált vele önagysága, érdekes és izgalmas szemjáték fejlődött ki közöttük s ezt az egész flörtöt önagysága kezdte... Ő tehát, — írja a főhadnagy ur, — jogot formált magának arra, hogy meginvitálja a színházba.

Ezt a magyarázatot küldötte kedves, udvarias levélben a főhadnagy.

— Istenem! — kiáltott föl a férj, — mit csináljak? Ebben a levélben bocsánatot kér az ember s egyuttal nagyon megsérti a feleségemet, sőt a sorok között igen kihumorizál velem...

Bizalmas embereihez fordult a dilemmában izzadó férj és tanácsot kért, hogy mitévő legyen. A tanácsadás alapjáff följelentette a főhadnagy urat becsületsértésért az ezredparancsnoknál. Ott fog folytatódni az ártatlan „szemezés.”

A levegő hőse.

(Vlajku Aurél sikerei a nemzetközi repülőversenyen. — Az aradi vasárnapi repülés előkészületei.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 9.

Gyorsan folynak az előkészületek azokra a nagyszabású repülőmutatványokra, amelyekben vasárnap délután Arad közönségének lesz része a csálaerdő melletti téren. Az alig huszonkilenc esztendő aviatikus és mérnök, Vlajku Aurél ma délelőtt kint volt azon a területen, amely fölött vasárnap délután az ő csodásan megkonstruált gépének szárnyai fogják a levegőt átszelni. Vlajku elragadtatással beszélt a térről.

— Ha Aszperben ilyen pályánk lett volna — mondta — boldognak éreztük volna magunkat. Ez olyan terület, hogy itt minden előzetes próba és szemle nélkül azonnal meg lehetne kezdeni a repülő mutatványokat.

Az újságolvasó közönség tudja, hogy néhány nappal ezelőtt ment végbe a Bécs melletti Aszpernnél a nemzetközi repülőverseny, amelyen a világ legkitünőbb pilótái és aviatikusai vettek részt. Ezen a több napos versenyen Vlajku olyan mutatványokkal szerepelt, hogy bámulatba ejtette a legkitünőbb konstruktöröket is. A nagy bécsi lapok elragadtatással irtak erről a nagy ambícióju fiatal emberről, aki erdélyi szegény családból küzdötte föl magát. A bécsi lapok egyhangulag konstatálták, hogy a magyarországi fiatalember a külföldi versenyzőket messze maga mögött hagyta. Saját maga szerkesztette gépjével csupa olyan produkciókkal rukkolt elő, amilyenekre az osztrák aviatikusok nagy, nehéz gépeikkel képtelenek voltak. Ő ugyanis kizárólag *speciális mutatványokkal* szerepelt, amelyekben a pilóta ügyessége és a gép kitünősége tünt ki. Az alább leírandó mutatványokból bárki megállapíthatja, hogy Vlajku a legkiválóbb aviatikusok között is a legelső sorban van és olyan kis kaliberű pilótával, amilyen az Aradon szerepelt *Csermák János*, össze se hasonlítható.

Az aszperni nemzetközi versenyen egyik nehéz feladat a következő volt: Kitűztek egy cölöpöt, amelyre egy nagy lapos, kerék kosáralakú tárgyat helyeztek. Ezt a kosarat a teljes sebességgel működő repülőgépnek többször meg kellett kerülni úgy, hogy pontos köröket írjon le a levegőben. A legelső napon az osztrákok nagy nehéz gépeikkel meg se próbálkoztak, mert iszonyu szélvihar dühöngött. A kiváló francia aviatoroknak se sikerült. A jelenleg legügyesebb francia pilóta Garros bátran nekivágott, de a szél közvetlenül a cél előtt térítette ki irányától. Nagy kíváncsisággal várták Vlajku próbálkozását, mert tudták, hogy neki könnyű és különleges alkotású gépe van, amely a szélnek jobban ellentáll. Mindenkit bámulatba ejtett, mert ellentétben a többiekkel, ő nem kerülte a szelet, hanem direkt neki vágott és speciális kormányának segítségével a vihar sem tudta eltéríteni útjából. Meg is csinálta a kívánt köröket.

A díj odaitélésénél azonban nehézségek támadtak, mert a zsüri azt mondta, hogy néhány másodperccel hosszabb ideig tartott a produkció, mint a föltételekben kívánták. A következő alkalommal aztán kitógástalanul elvégezte ugyanezt a produkciót és két másodperc híján első lett.

A második speciális mutatvány a következő

volt a versenyen: A verseny intézősége föltételezte, hogy valamely pilótának több száz méter magasságban elromlik a motorja. Gyorsan le kell szállni. Az egész vidék sűrű erdővel fedve, de az erdőben csak 80 négyzetméter területű kis szabadhely van, tehát ide kell leereszkednie a géppel a magasból, ám úgy, hogy a gép ne ütődjék a fába se a leszállás közben, se pedig a földre érve ne guruljon be a fák közé, mert hiszen akkor összetörik a pilóta az aeroplánjával együtt.

A versenyzők közül csak Vlajku és a francia Garros tudtak megfelelni ennek és ők osztozkodtak a díjon. Érdekes, hogy Vlajku több ezer méter magasban elállította a motorját és így zuhant le a kijelölt kis területre. A gépe egy ponton megállt és mozdulatlanul úgy maradt, míg a többi versenyző ezt sehogyse tudta megcsinálni. A többiek, ha a kijelölt helyre le is ereszkedtek hibátlanul, a földön már nem bírtak aeroplánjukkal, amely átgurult a tilos vonalon és így érvénytelené vált a produkció. Vlajku azonban olyan féket szerkesztett hirtelen, amelynek segítségével a földre érve egy pillanat alatt megtudta állítani a repülőgépet.

Legérdekesebb és legnagyobb jelentőségű volt a hadi mutatvány. Homokkal telt zsákokat vittek fel. A homokzsákok a bombákat helyettesítették. Kétszáz méternyi magasságból le kellett dobni a zsákokat úgy, hogy *egy meghatározott helyre essen, mintha ott volna az ellenség*. A legtöbb pilóta úgy lökte le a zsákokat, hogy azok a *nézőközönség közé estek és balesetet okoztak*. Vlajku azonban pontosan a kijelölt helyre eresztette le. Neki ugyanis az az előnye, hogy ő a gép szárnyai alatt ül, tehát tisztán láthatja a földet, míg a többi gépeken a pilóta vagy a szárnyak fölött, vagy közöttük helyezkedik el és nem látja mi történik közvetlenül a gép alatt.

Amikor ezt a szeniális mutatványt Vlajku kétszer egymásután megismételte, az olasz katonai attasé és egy argentiniai mérnök siettek hozzá s megkérdezték: mennyiért készítené államaiknak ilyen csodás szerkezetű gépet?

Vlajku aviatikus aradi repülése iránt a legnagyobb érdeklődés mutatkozik, Arad-, Csanád-, Békés-, Bihar-, Temes és Torontál vármegyékéből ezrével jönnek a tudakozódások a repülés körülményeiről. Az érdeklődő közönség felvilágosítására köztudomásra hozzuk, hogy a repülés *mindenesetre július 14-én*, vasárnap délután 4 és fél óra között fog megtörténni. Valószínűleg *két felrepülést* lesz s a világhírű aviatikus oly mutatványokat fog a levegőben produkálni, a melyeket az aradiak eddig nem láthattak. A nagy aviatikus valószínűleg céldobást is fog eszközölni, amely produkciójával a legközelebb megtartott bécsi világ versenyen kétszer is első díjat nyert. A *belépő díjak* végleg a következőképp állapítattak meg. Páholy: 4 személyre 40 korona, 6 személyre 50 korona. — Fentartott hely: 6 kor. — Első hely 3 korona, és II. hely (álló): 1 korona.

A közönség tudomására hozzuk azt is, hogy az összes aradi utcák, a melyek a Csála erdő melletti versenyterre nyílnak, vasárnap el lesznek zárva s az egész tér széles kordonnal lesz körülvéve úgy, hogy *belépő jegy nélkül sem a felrepülés, sem a leszállás*, ami pedig a legérdekesebb, abszolúte *nem látható*. Ilykép, hogy mindenki könnyen belépő jegyhez juthasson, *csütörtök-től kezdve* elárúsításra kerülnek a belépő jegyek s azok kaphatók lesznek a legtöbb belvárosi könyvkereskedésekben, kávéházakban s nagyobb üzletekben. A cégek neveit, ahol a jegyek árusítva lesznek, holnapi számunkban fogjuk nyilvánosságra hozni. Mivel a páholyok száma nagyon kevés, összesen 12, úgy értékre adjuk azoknak, akik páholyt akarnak bérelni, hogy azt csak is a rendező-bizottság irodájában (Zrinyi-utca I. kapu alatt jobbra) eszközölhetik. Őt páholy már eddig ki van bérelve.

HIREK.

Elárverezik
az eltűnt főherceg hagyatékát.

Távirati tudósítás.

Berlin, július 9.

Orth János néven ismert és eltűnt Salvator főherceg hagyatékát október hónapban szabad kézből eladják. Hagyatéka a Gmunden közelében lévő öt kastély és az ezekben lévő butor, 1700 kötetes könyvtár, értékes régi szekrények, fegyvergyűjtemény, régi bronzok és goblének. Az árverésnek azért kell megtörténni, mert az örökösök nagy száma miatt nem tudtak megegyezni. A király megengedte az árverést, de kikötötte, hogy külföldön tartsák meg.

Ujabb távirat jelenti: Orth Jánosnak a hagyatékában öt kastély van, melyek mindegyike telve van a legértékesebb műkincsekkel. A kastélyok elárverezését egy berlini cég közvetíti. Bachruch kormánytanácsos, hagyatéki gondnok intézkedése folytán az értékesebbnél-értékesebb ingók elárverezését egyik híres bécsi műkereskedő cég fogja intézni Berlinben, október közepétől november közepéig terjedő idő alatt. A legértékesebb holmik az orthi, toscanai kastélyban és Villa Toscanában vannak. Drágábbnál-drágább butorok, szőnyegek és régiségek kerülnek ekkor árverés alá; legértékesebb tárgy bizonyára a toscanai kastélyban levő olasz mesterek eredeti festménye. Minthogy a hagyaték értékét nagyon nehezen lehet megbecsülni és így az arányos osztozkodás szinte lehetetlen, ezért határozták el, hogy a hagyaték leltárt árverésen adják el, mert az osztozkodás másképp, mint készpénzben nem lehetséges.

A sztrájkoló makói rendőrök.

Távirati tudósítás.

Makó, július 9.

A lapok jelentették, hogy Makó városi rendőrei sztrájkba léptek, mert kevés fizetésükből nem tudnak megélni. Galambos Ignác dr., Makó város polgármestere, mint Makóról jelenti, a rendőri sztrájkra nézve ekképen nyilatkozott:

— A sztrájk valóban kitört, mert a rendőrök, hat rendőr kivételével, lemondottak állásukról arra az esetre, ha a képviselőtestület három nap alatt fizetésüket az általuk kívánt módon nem emeli. A rendőrök kérelmét a város képviselőtestülete elé terjesztetem s az lesz hivatalva a kérelem teljesítéséről határozni.

Ma reggel a polgármester magához hívatta valamennyi sztrájkoló rendőrt és kötelességükre tette, hogy az ügy elintézéséig teljesítsenek szolgálatot, mert a szolgálatnak tömegszerű és nyomban való elhagyása súlyos büntetendő következményekkel jár és a büntetőtörvénykönyv 481—82 szakasza szerint három évi börtönnel büntetik.

A polgármester a rendőrök fizetéséről kijelentette, hogy, bár a makói rendőrök fizetése nem valami fényes, de összehasonlítva más városok rendőri fizetésével, még mindig kedvező. Kiskunfélegyházán, Vásárhelyen és Szentesen sokkal kisebb a rendőrök fizetése. E mellett figyelembe veendő, hogy Makón huszonnégy órai szolgálat után teljes huszonnégy órai szabad idő van. Makó város közbiztosságát egyelőre semmiféle veszedelem nem fenyegeti, mert a rendőrök állásaikat, míg újabb rendőröket nem fogadnak föl, nem hagyják el.

Kijelentette a polgármester, hogy a városi rendőrség létszámát a belügyminiszter tizenkét rendőrrel és rendőrőrmesterrel emelte, úgy hogy ez a már úgy is nagy pótdávval dolgozó városnak 12.600 korona költségtöbbletet jelent. Remény van arra, hogy a városi tanács és a polgármester a rendőrök kérelmét támogatni fogja a képviselőtestület előtt.

— Időjárás. Az országos meteorológiai intézet hivatalos jelentése.) Jóslat: Meleg és tulnyomóan száraz idő várható. A hőmérséklet délelben 26-7 Celsius.

— Uj katonai attasé. Bécsből jelentik: A Zeit legközelebbi száma közölni fogja, hogy párisi katonai attasénkat Lamesaru Salins grófot visszahívják és helyét Vidale Gyula alezredessel töltik be.

— Előlépő huszárezredes. Bécsből jelenti tudósítónk telefonon: Beavatott helyről vett értesítés szerint a cs. és kir. 3-ik huszárezred jelenlegi parancsnokát Ostermuth János ezredest a király legközelebb a stani-zloui 13-ik számú lovászdandár parancsnokává fogja kinevezni. Elődje Fischer Ede vezérőrnagy hadosztály parancsnokká lép elő. (A 3. huszárezrednek tudvalevőleg Aradon van a pótkerete.)

— Magyar professor kitüntetés. Prágából jelentik: Pribra tanár elhalálozásával megüresedett első számú belgyógyászati klinika vezetői állására az orvosi kar első helyen Seemüller hamburgi tanárt, második helyen Kováts Frigyes bécsi egyetemi tanárt, a harmadik helyen pedig Pfeiffer Tivadár grázi egyetemi tanárt jelölték. Az állást valószínűleg Kováts Frigyes fogja elnyerni, aki magyar származású és egyike a legkiválóbb orvosoknak.

— Tovább folyik az olasz-török háború. A Lokalakzeiger diplomáciai körökből arról értesül, hogy a határszék-porti találkozón megállapították, hogy a mostani időpont nem alkalmas a béke közvetítésére, miután Olaszország tudni sem akar Törökország tripoliszi szuverenitásáról, Törökország pedig nem hajlandó ezt a tartományt Olaszországnak átengedni, mert eddig még nem szenvedett döntő vereséget.

— Milliós csőd. A budapesti kereskedelmi és váltóörvénysek ma egy milliós fizetésképtelenségi ügyben kimondotta a csődöt egy ismert fővárosi nagykereskedő cég ellen. A Hungária kézműiparvállalat tulajdonosa Vadas Gábor Géza és Wilhelm Oszkar cég már régóta fizetési nehézségekkel küzdött. Majusban az egyik cégtag, Wilhelm Oszkar Amerikába szökött. Így az egész baj Vadas Gáborra szakadt, aki azután ügyvédje, utján fizetésképtelenséget jelentett. A cég ellen eddig husz bűntetőfeljelentés érkezett a rendőrségre, a nyomozás ezekben az ügyekben már közel áll a befejezéshez. Annyi már eddig is kiderült, hogy az Amerikába szökött Wilhelm rengeteg árucikket zálogosított el potom áron. A zálogcédulákat meg is találták. A passzívák összegét egy milliótizezer koronára becsülik. Ezzel szemben mindössze négy-öt százezer korona aktiva áll a csődtömeg rendelkezésére. A törvényszéken ma rendelték el a csődöt.

— Kolduló tanító. Budapestről jelentik: Tegnapi délután a Lipót körúton a detektívek le tartóztatták Dunajecz Simon kunfalvi születésű hatvanhárom éves koldust, aki nyugalmazott zsidó tanító. A főkapitányságra vitték, ahol elmondotta, hogy a József körút 7. számú házban lakik s rendszeresen üzi a koldulást. Tizenkét koronát találtak nála, amit aznap gyűjtött s azonkívül egy takarékpénztári könyvet. Ma reggel a toloncházba akarták átkísérni, de utközben összeesett. Valószínű, hogy szélütés érte. A Rókus-kórházba szállították. — Abban a házban, ahol az öreg tanító lakik, ezt mondták:

A szegény Dunajecz nagyon tisztességes öreg ember. Minden hónap elsején fölvette a maga kicsi nyugdíját s abból elégedett a családjával. Valószínű, hogy ebből a csekélységből nem bírta ki a mai drága világot s azért akasztotta nyakába a koldustarisznyát. Az egyik lánya irodába jár, aki most szabadságon van. Biztosan a nagy szegénysége beteggé az öreget.

— Telhetetlen sztrájkolók. A napokban megirtuk, hogy az aradi sütőmunkás segédek sztrájkba léptek. Néhány kisebb műhelyben elérték a követelésüket, azonban azokon a nagyobb telepeken, ahol sok munkást alkalmaznak, nem kapták meg azt, amit kívántak. A mesterek tudniillik rendkívül nagy áldozatnak tartanak a követelések teljesítését, úgy hogy csak jelentékeny áremeléssel tudnának azoknak eleget tenni, ezt pedig a közönségre való tekintettel nem tehetik meg. A nagyobb pékműhelyekben ezért a sztrájk még mindig tart. A bérmozgalommal kapcsolatban a következő figyelemreméltó sorokat kaptuk:

Igen tisztelt Szerkesztő ur! Becses lapja a munkások tulhajtott követelése ellen mindig állást foglal, épen ezért bizalommal fordulok Önhöz és kérem sziveskedjék a következő levelemnek helyt adni, amelyben rá akarok mutatni arra, hogy a vidéki városokban így például Aradon is, milyen határt nem ismerő kívánságokkal állanak elő az iparossegédek és legutóbb a sütősegédek. Hivatalos helyről beszereztem az adatokat arra nézve, hogy Bécsben milyen a péksegédek díjazása. Bécsben hetenkint 33 korona a dagasztó és a helper munkabére, a fekete dagasztóé (egy vetéssel) 31 korona, a kádas és vicedagasztóé 28 korona, a vicéé pedig 23 korona. Ezzel szemben Aradon egész mostanig a helper és dagasztó 34 koronát, a fekete dagasztó (egy vetéssel) 32 koronát, a kádas és vicedagasztó 28 koronát, a vice pedig 24 koronát kapott hetenként. Ebből tehát látnivaló, hogy Bécsben a péksegédek megelégszenek kevesebb bérrrel, mint az aradiak, jóllehet Bécsben sokkal drágább az élet, mint nálunk. Meg kell még jegyezni, hogy az aradi péksegédek évről-évre hibetetlen követelésekkel állanak elő. Néhány évvel ezelőtt Aradon 9—10 órát dolgoztak a péksegédek, ma pedig hat-hét órát és legalább 50%-al emelkedett a bérük. A közönség láthatja ebből, hogy a folytonos drágításokat a határt nem ismerő munkás-követelések idézik elő és nem a munkaadók, akiket pedig a segédek folytonos kapzsisággal vádolnak. Öszinte lélekkel mondhatom, hogy a munkaadóknak most tönkre kell menni. Tisztelettel Klein Ignác.

— Difteritiszes budapesti főkapitány. Boda Dezső, a budapesti államrendőrség főkapitánya difteritiszben súlyosan megbetegedett. A főkapitány az elmúlt vasárnapon még vadászatot vett részt s aznap este panaszkodott először russzultól. Háziórvosa a betegséget konstatálva, tegnap beoltotta a difteritisz ellen.

— Megszökött ékszerész. Bécsből jelentik: A Kohlmarkt 7. számú házban levő Reiber utóda ékszerész üzlet tulajdonosa Kölbl Richard ma este nagy értékű ékszerek elsikkasztása után megszökött. A rendőrség keresi.

— Halálozás. Róth Hilda 21 éves korában Aradon meghalt.

— Háromszáz utas a vasuti töltésen. Tegnapi este a bázisai vonat mintegy háromszáz utasának ugyancsak kellemetlen kalandja támadt. Mint a T. H. jelenti, Ság és Tesöld között egy tehervonat tengelytörés miatt megállt és ezért a személyvonat sem mehetett tovább. Már most ahelyett, hogy az utasokat a veszteglő vonatban hagyták volna, kiszállították és három óra hosszát, éjjeli tizenegy óráig hagyták őket éltenszomjan ácsorogni a vasuti töltésen. Ugyanis előbb a tehervonatot vontatták be Temesvárra és aztán az utasok egy másik vonaton, mely Temesvárról jött, a baleset színhelyéről végre Temesvárra jutottak. Az utasok között idősebb hölgyek, gyermekek, sőt csecsemők is voltak; ezeket ugyancsak megviselte az a lelkiismeretlenség, hogy kitessékelték őket a vonatból és három óra hosszát várakoztatták őket az éjszakában, holott mögöttük két kilométernyire a vonat üresen állt.

— Megszökött a pápai testőrség fele. A Giornale D'Italia értesülése szerint a pápai svájci testőrségnek fele megszökött, mert nem tudta elviselni az új testőrségi parancsnok rettenetes szigorúságát.

— **A volt ujaradi gabonás szerencsése Amerikában.** Kezünkbe került az Országos Színészegyesület fegyelmi tanácsának legutóbbi határozata, amely azt mondja: „Krecsányi Ignác buda—temesvári színigazgató Gyenge Anna szubrettet szerződészegéssel vádolja. Nevezett a hivatalos lapban közzétett háromszori felszólításra sem jelentkezett, mire őt az Egyesület kizárja kötelekezől.” Persze, hogy nem jelentkezett, hiszen tavaly Rosner Dávid volt ujaradi gabonással, a későbbi budapesti tőzsde-diszponenssel Amerikába szökött. Ma érkezett amerikai magyar lapok írják róluk a következőket:

„Az amerikai börzevilág szenzációja: Rosner Dávid, a nemrégiben idetelepedett magyar tőzsdenapoleon otthoni szerencsése itt sem hagyja el. A közelmúltban ügyes spekulációján révén száz ezer dollárt — fél millió koronát nyert. — Felesége egy egészséges Rosner fiúnak adott életet.” — **Hát ugye okos nő az a Gyenge Annus, hogy nem jelentkezett.**

— **Futballért szobafogság.** Nagyváradon, a futballmatcheken állandóan résztvevő néhány rendkívül ügyes fiatalember, a honvéd hadapródiskola növendékei. Beiratkoztak a Sportegyesületbe, amelynek csapatában a leghasználhatóbb emberek voltak. A hadapródiskola parancsnoka egy ideig személt hunyt a kadétek bravuros szereplése előtt, de aztán betiltotta a futballozást. Halmay László, Farkas Zoltán és Konopán Ede kadétek a tilalom után is játszottak egy mérkőzésen. A hadapródok szereplése tudomására jutott Banffy Zsigmond alezredesnek az iskola parancsnokának, aki a három kadétot tizen-négy napi szobafogsággal büntette a tilalmas futballozásért.

— **Véresre vert betörő.** Bécsből jelentik A Wien Zeile 85. szám alatti házban levő ékszerüzletbe tegnap éjjel egy ismeretlen ember betört és fosztogatni akart. A gazda azonban észrevette ezt, megragadta a betörőt és véresre verte. A betörőnek sikerült elmenekülnie. Az Alserstrassen levő egyik ékszerüzletbe ma betörést követtek el, a tettest azonban felismerték és tartóztatták Bölsche Rudolf személyében. Bölsche magyar származású és a rendőrségen elmondotta, hogy az előző éjjel a Wind-Zeilen levő ékszerüzletet is ő akarta kifosztani.

— **Önként jelentkezett katonaszökevény.** Temesvárról jelentik: Még élénk emlékezetében van Valentin Gusztáv 61. gyalogezredbeli tizedes cselekedete. Valentin volt az, aki a múlt télen egyszer az Osztrák Magyar Bank palotája előtt mint őrt álló legény, belevágott az uniformisába a melle táján, szolgálati fegyverével kettőt a levegőbe lött, aztán jelentette a felettes katonai hatóságának, hogy két idegen a sötétben támadást akart a bank ellen intézni és a terv csak az ő vitéz magatartásán tört meg. A turpisság kiderült, Valentin mindent beállott s tettének okául azt vetette jegyzőkönyvébe, hogy a koholt betörési história révén szeretett volna káplárrá előlépni. Fogházba zárták, majd midőn betegeskedni kezdett, a helyőrségi rabkórházba. Innen tavaly két társával megszökött. Mindenféle üldözték, de a dolgot oly ügyesen intézte, hogy maig sem sikerült volna megcsipni. Tegnap aztán ugylátszik megelégette a dicsőséget, mert hazajött és önként jelentkezett az ezredénél, ahol azonnal becsukták. Mint szökevény egy szerbiai üveggyárban dolgozott.

— **Főlobbant hatszáz kiló dinamit.** Tegnap reggel Avignanban a Nobel-fele dinamitgyárban robbanás történt. Hatszáz kilógramm dinamit robbant föl s elpusztította a gyárnak felét. Nagyon sokan megsérültek, de szerencsére senki sem halt meg.

— **Elite és Revue Parisienne** párisi divatlap tavaszi és nyári száma színes képekkel és magyar szöveggel, kapható *Juhász és Társa* modern könyvesházában Andrassy-tér 16. sz.

— **A jegyespár halála.** Bregenzből táviratozzák: Megrendítő tragédia játszódott le ma a Bodoni tó hullámain s a katasztrófáról eddig még nem tudták megállapítani, hogy véletlen volt-e vagy előre megfontolt szerelmi dráma történt-e. *Binger* Károly főpénztáros 18 éves leánya vőlegényével *Langer* Kurt albiróval csónakba szállott, hogy rövid csónakázást tegyenek. A csónak alig-hogy eltávozott a partról hirtelen felborult s mindketten a vízbe buktak, ahol csakhamar elmerültek. Holttestüket még nem tudták kifogni.

— **Meghalt a legöregebb szabadságharcos.** Stern Aron marosillyei lakos tegnap százötz éves korában elhunyt. Negyvennyolcas honvéd volt és számos ütközetben vett részt. Haláláig a legjobb egészségnek örvendett és szellemi frissége is megmaradt.

— **Orvosi körökből.** *D. Graur* Viktor dr. egyetemes orvostudor, fogorvosi és műfogászati szakrendelőjét folyó évi május hó 1-től Deák Ferenc-utca 40. a. l. emelet gör. kat. új bérpalotába a Vasszállóval szemben helyezte át. Bejárat a Weitzer J.-utcából is.

— **Elveszett egy foxterrier nőtény kutya,** fél pófája és egyik füle fekete. „Daisi” névre hallgat. A megtaláló ill. jutalomban részesül Thököly-tér 6. I. emelet 7. ajtó sz. alatt. 4452

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban folyó hó 9-én a következő születéseket, halálozásokat és házasságokat jelentették be: *Született:* Nagy László fékezőnek Gyula nevű fia. Grabner Károly borkereskedőnek Pál nevű fia. Zsengelér Gyula kovácsnak Gergely nevű fia. Csipai József kocsisnak Janos nevű fia. *Meghalt:* Roth Hilda 20 éves magánzónő. Földházi Sándor 18 éves napszamos. Angyal Emma 21 éves munkásnő. Farkas Simon 4 éves fiú. Indrikó Vazulné 56 éves szolgáló neje. Binder Ernő 1 napos fiú. Házasság nem fordult elő.

— **Nyári tánciskola.** Van szerencsém a mélyen tisztelt szülők és tánc kedvelő ifjúság szíves tudomására hozni, hogy az Ipartestület dísztermében lévő tánciskolában *nyári táncoklont* nyitok, mely *folyó évi július hó 21-én (vasárnap)* veszi kezdetét. Szíves pártfogást kér *Deutsch Sándor* okl. tánc tanít. 4450

— **A legmegbízhatóbbak a Messenger boyok.** Telefon 816.

— **Aradm gye nagy f li tórképe az új helységnek** kkel *Augusztus 1 és Fia és Kerpel Izsó* cégnel kapható.

— **Medgyaszay Vilma** a világhírű kabaret művésznő így ír a dr. Biró-féle Havasi-Gyopár krémről: Kedves Doktor Ur! Az Ön által készített „Havasi Gyopár Crém” a legkitünőbb arc krém! Mindenkinek ajánlhatom. Kitünő tisztelettel Medgyaszay Vilma. 5093

— **Egy Kárpáti-féle fejfájás elleni pastilla** 5 perc alatt megszüntet mindenféle főtájást. 1 üveg 12 adaggal 1 korona. Kapható kizárólag a készítőnél Kárpáti János gyógyszerárban Arad, Boros Béni-tér. 4676

— **Figyelem!** Ha olajfestményét, fényképét izlésesen és olcsón óhajtja kereteztetni, kérem bizálommal *Freimann József speciális képkereztetőhöz* Arad, Weitzer János-utca 9. fordulni, mivel itt kizárólag képkereztetéssel foglalkoznak, s így legkényesebb igényeknek is megfelel. Dusan felszerelt képkeret raktár. Megyei, városi telefon 912. 3831

Francia és angol könyvek *Kerpelnél*.

TARKASÁGOK.

(*A néma, a süket és a vak koldus.*) Három koldus állt az utcáson: az egyik *néma*, a másik *süket*, a harmadik *vak*. Elegáns uriember haladt arra, három kalap emelkedett fel a levegőbe, de egyikbe sem hullott semmi. Mikor már a smucig ur elhaladt, megszólalt a *néma* koldus:

— Nem adott semmit! Mégis csak disznóság! A süket koldus helyeslőleg bólogatott.

— Ugy van, disznóság! Ez a helyes kifejezés!

— Megjegyzem, hogy úgy nézett ki, mint egy szélhámos! — szolt a vak és tovább koldult.

(*Berkovics és társa.*) A szingyszasztárnál ma kigombolt mellényvel és némán ültek az emberek. A meleg depimálolag hatott mindenkire, még beszélni

sem volt kedve senkinek. Egyszerre csak megjelent Barna bácsi a szomszéd asztalnál. Ki nem ismeri Barna bácsit a hangos és jókedélyű biztosítót? A kedélyek rögtön felvillanyozódtak. Barna bácsi kávézás közben „leadott” két smoncát s azután megkérdezte Dellitől:

— Mit adnak ma este a színházban?

— Berkovics és társa! — felelte Delli.

— Azt? — kérdezte csodálkozva Barna bácsi — azt? Hisz az már *régen csödbe ment!*

(*Az adósság.*) Roda Rodának, a kitünő német humoristának legújabb anekdotája a következő:

Ketten ballagtak az erdőn keresztül, Ábrahám és Móric. Egyszerre egy rabló szegelte nekik pisztolyát, „Kezeket fel!” — kiáltotta s mindkettőjüket kifosztotta.

— Raolólében — szolt Ábrahám — mi most az ön igen tisztelt hatalmában vagyunk, elszöknünk nem lehet és a mi vagyunk az ön vagyona. Legyen olyan szíves rabló ur és tegyen nekem egy szíveséget. Hagyja, hadd nyuljak be még egyszer utoljára az erszényembe!

— Jó! mondta a rabló és átadta a pénztárcát. Ábrahám egy ezer koronást vett ki belőle és szolt:

— Móricz! Én neked ezer koronával tartoztam! Fogd, most megfizetem!

Eutazás előtt óvja meg ruháit

Moly-kár ellen

az éveken át kipróbált és egyetlen, biztos hatású

„RADICAL”

molyirtó porral, kapható 30, 50. — és 1 koronás dobozokban
: : : kizárólag : : :

HANZU NESTOR

drogeria és illatszert üzletében

Arad, Weitzer János-utca 2

Érezték-e a pénzt táskájukban, ha Drogeria szükséglettel állandóan fenti cértől szerzi be. — Gyógvárak, kötszerek, háztartási cikkek, illatszerek, valódi és saját gyártmányú kölni-vizek, finom szappanok, a-c-cremek, szájszívők, fogpaszták. — Nagy választék fésűk, hajtűk és hajkefékben. 187

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Ujaradi heti gabonavásár.

Arad, Közlöny Szakszervezet.

Ujarad, július 9.

Az aratás idejének legfontosabb napjaiban az időjárás megfelelő. Fő, hogy a meleg ne menjen át hőségbe.

A gabonaüzlet irányzata tartott.

Elkelt a mai piacon:

200 mm. buza	22:00—22:20 (vizi-molnárok.)
150 mm. tengeri	19:20 (consum.)
Rozs	20:00
Árpa	20:00
Zab	20:00

Az árak száz kilogrammonként koronákban értendők.

Nyári a Budapesti Csipkeáruház

Arad, Andrassy-tér 20. (Fischer Eliz-palota)
Selymek K. 160. Csipkekelmék 48 fillértől.

Csipek 2 fillértől. Madelrák 94 fillértől. Selyem, muszlin, harisnyák, 85 fillértől. Csipkemaradékok 50° :: :: engedménnyel. :-: :-:

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, július 9.

Készárú.

Amerika 1/2-el olcsóbb. Kínálat, vételkedv korlátozt, 10 ezer mm. 5 fillérrel drágább.

Határidő.

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Buza 1912 októberi	11 33-11 34	11 38-11 39
Buza 1913. áprilisi	11 68-11 69	11 74-11 75
Rozs 1912 októberi	9 35-9 36	9 39-9 40
Tengeri 1912 júliusi	8 81-8 82	8 83-8 84
Tengeri 1913. májusi	7 56-7 57	7 60-7 61
Zab 1912 októberi	9 25-9 26	9 34-9 35

Az árak 50 kilónként számítva.

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

— Július 9. —

Magyar aranyjárdék 4 ^o / _o	—	—	108.25
Magyar koronajárdék 4 ^o / _o	—	—	88.60
Magyar koronajárdék 3 ¹ / ₂ ^o / _o	—	—	77.75
Magy. földteherm. kötvény 4 ^o / _o	—	—	88.50
Horváth-szlavon földteherm. kötvény	—	—	88.—
Magyar nyereséjsorsjegy kölcsön	—	—	208.—
Tiszasszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	142.—
Osztrák járadék papírban	—	—	88.80
Osztrák járadék ezüstben	—	—	91.20
Osztrák járadék aranyban	—	—	113.40
Osztrák koronajárdék 4 ^o / _o	—	—	88.50
1880. évi osztrák államsorsjegy	—	—	154.—
Osztrák-magyar bankrészvény	—	—	21.20
Magyar hitelbank-részvény	—	—	842.25
Osztrák hitelintézeti részvény	—	—	648.—
Osztr.-magy.-államvasuti részvény	—	—	716.50
20 frankos arany (Napoleonador)	—	—	19.09
Német birodalmi márka	—	—	116.75
Londoni vista	—	—	241.25
Páris vista	—	—	95.75
10 márkás arany	—	—	23.53

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1912. július 9.

Buza (szokvány-minőség):

76 kilogrammos	—	—	10 80	0 85
77	—	—	11 85	11 90
78	—	—	10 95	11 —
79	—	—	11 00	11 05

Buza (Temesvári keresk. áru):

76 kilogrammos	—	—	10 75	10 80
Rozs	—	—	9 40	9 50
Arpa	—	—	9 75	9 80
Zab	—	—	10 05	10 10
Tengeri	—	—	8 95	9 00

Kőbányai sertés piac.

Július 9.

Július 8. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 150—152 fillér. Fialat közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 158—160 fillér. Közép (páronként 240—280 kgr.) 158—162 fillérig.

Sertéslétszám: 1912. évi július hó 5. napján volt készlet 35828 drb. — 1912. július hó 6-án felhajtott 630 drb. — 1912. július 6-án elszállított 61 drb. — 1912. július 7. napjára maradt készletben 36092 drb.

A hizott sertésüzlet irányzata: kellemes.

Felelős szerkesztő:

Bolgár Lajos.

NYÁRI SZÍNHÁZ.

Aradon, 1912. július 10-én szerdán:

Rátkay Márton felleptével:

Leányvásár.

Bredeti operette 3 fevonásban. Irták: Martos Ferenc és Bródy Miksa. Zenéjét szerző: Jakobi Viktor. Karnagy: Tilger Arpád. Rendező: Polgár Sándor.

SZEMÉLYEK:

Harisson Jack Várnai Jenő.	Korcsmáros	Vass Jenő.
Harissonné Beakóné.	Kapitány	Herold Ede.
Lucy leányuk Dócsy Nusi.	Lelkész	Ajtai Odón.
Gr. Rottenberg Polgár S.	Bessy	Sz. Rontay B.
Fritz, fia Rátkay M.	Sán	Kahler K.
Miggles Ton Huszár K.	Egy anya	László Btel.

Kezdeté este 8 órakor.

APOLLO SZÍNHÁZ

az Andrassy-téri új Lloyd-palotában.

Uránia Magyar Tudományos Színház aradi színpadja.

Ma szerdán, 1912. július 10-én:

1. Világesemények. Aktualitások. — 2. Wokurka, mint aviatikus. Kacagtató. — 3. Villi táncolni tanul. Humoros sláger. Vigjáték. — 4. Az apa becsületéért. Szenzációs dráma 2 felvonásban. — 5. Lemke babonás. Kacagtató.

12., 13. és 14-én nagy szenzáció.

A vándorcirkusz második része.

Az előadások kezdete délután 6 órától folytatódóan 11-ig tartanak. — Helyárak: Páholy, ülésenként 1 kor., zártszék 1 kor., I-ső hely 80 fillér, II-ik hely 60 fillér, III-ik hely 40 fillér, IV-ik hely 20 fill., Müsort ingyen kapni a jegyszédőknél. — Saját zenekar. — Ruhatár. — Buffet.

URÁNIA

Mozgófénykép színház.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Ma szerdán, 1912. július 10-én

1. Salsua. Látványosság. — 2. Vilmos tréfája. Humoros. — 3. Állatok szíve. Dráma. — 4. Tengeri madarak. Látványosság. — 5. Mozgófénykép mint tanu. Dráma. — 6. Az erénycsász. Bohózat. — 7. Nászut hármásban. Eredeti olasz humoreszk 2 felvonásban.

Előadások kezdete délután 6 órától kezdve esti 12 óráig A hölgyek kéretnek a nézőtérén kalap nélkül megjelenni. — Minden előadáson katonazenekar játszik. — Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fill., IV. hely 40 fill., V. hely 20 fillér.

NYILTTÉR.*

Ovakodjék az elutazástól

a nélkül, hogy legalább egy doboz valódi Fáy-féle szódéni ásványpasztillát ne vinne magával. Az utazás mindig bizonyos veszedelemmel jár: a levegő forró vagy száraz, sok a por, nagy légvonat stb. Mindezek a veszedelmek elsősorban a torok nyálkahártyáit érhetik, ezért szükség van kényelmesen használható óvószerekre, amelyek a veszedelmet azonnal elhárítják. Ilyen elismert szer Fáy valódi szódéni ásványpasztillá a, amely 1 kor. na 25 fillért minden gyógyszerárban. d ogeriában stb. kapható 6681

Óriási választék alkalmi és kivágoti

női cipőkben

Kutányi J., Arad, Vörösmarty-u. 1. Telefon 335.

Limbeck János és fia

első magy. kir. szab. érokoporsó-gyára és temető rendező intézetéből.

A ad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Róth Márton és neje szül. Zlocha Hermina úgy a maguk, mint az alólirottak nevében is szomorodott szívvel tudatják a szeretett és felejthetetlen jó leány, illetve testvér, sógornő és nagynéne

Róth Hildának,

f. évi július hó 8-án, este fél 11 órakor, életének 21-ik évében, rövid, de súlyos szenvedés után történt jobblétre szendertült.

A boldogult földi maradványai július hó 10-én, délután 5 órakor fognak az aradmegyei közpörház halottas csarnokában az ág. hitv. ev. egyház szertartásai szerint tartandó ima után megáldani és a felső temetőben örök nyugalomra tétetni.

Béke hamvaira!

Arad, 1912. július hó 9-én.

Karoliny Mihályné szül. Róth Helén, Róth Villibald testvérei. Karoliny Mihály sógora. Karoliny Lajos, Karoliny Gyula, Karoliny Erzsébet, Karoliny Márton unokaöccsei és hugai.

Értesítés a szőlőmolyról.

Miután fényes beigazolást nyert miszerint a Tabicotin Emulsioval kellő időben és helyesen permetezett szőlőmolyos fürtök a szer hatása folytán megszabadulván a fürtökön és hálóban élősködő hernyóktól, — úgy a fürtök mint bogyoí a legszebb fejlődésnek indultak; — ami abban nyilvánul meg, hogy a fürtök lehányták magukról a permetezés idején még jelen volt molyháó szövedéket, — s a bogyók napról-napra erősebb növésnek indultak.

Ezen első molyhernyó (Heuwurm) generatio elleni védekezés ezzel befejezést nyert, — s következik a második generatio (Sauerwurm) elleni védekezés.

Ezen generationak kikelési idejét e hó 10-15-iki közötti időre jelzem, mely abban fog nyilvánulni, hogy az alig észrevehető hernyók befurják magukat a bogyókba, — melyek azután rothadásba mennek át, s ezen körülmények okozzák a nyár derekán már mutatkozó rothadt fürtöket; — amelyeket azután helytelenül bár, — zöld rothadásnak, — fakó rothadásnak, — szoktak nevezni.

Figyelmeztetve kérem a mélyen tisztelt szőlősgazdákat, hogy az ezen védekezéshez szükséges

„Tabicotin rézkénmészport”

még idejében szerezzék be; — mivel amig egyrészt igen szükséges, hogy e védekező szer a kellő időben már kéznél legyen; — de másrészt rendkívül tulhalmozottságunk folytán e cikkben; — az elszállításra rövid haladékat is kell kérnünk.

Ezen második generatio elleni védekezés folyó hó 10-étől számítva 8-10 napon belül végrehajtandó.

4439

Vojtek Alajos.

Lapkihordó pár
felvétetik
az „Aradi Közlöny”
kiadóhivatalában.

Egyéves
gyalogos önkéntesi
teljes felszerelés
jutányos áron eladó.
Bővebbet a kiadóhivatalban.

Terményszakmában
jártas, perfekt
könyvelőt
keresek
augusztus hó 1-ére.
Ajánlatok
Zuckermann Izidor
Medgyesegyháza.

4455

14222—912.

Hirdetmény.

A m. kir. pénzügyigazgatóságnak alanti közérdekű hirdetményét a következőkben tesszük közzé: A mesterséges édesítőszer állami egyedáruságáról szóló 1912. évi XXII. t. c. 1912. évi július 1. napján életbe lép, ezen törvény végrehajtása tárgyában kibocsátott 62300—912. sz. pm. utasítás 7. §-a értelmében a gyógyszerárak és anyagárú nagykereskedőknek (árusítók) és mindazon személyek, akik 1912. év július hó 1-én napján 100 gramm tiszta súlyt meghaladó bármilyen mesterséges édesítő szer birtokában vannak, készletüket a meglévő csomagolások számának és tiszta súlyának, valamint az édesítőszer édesítő erejének közlése mellett még ugyanezen a napon az illetékes pénzügyi szakasznak írásban két példányban bejelenteni kötelesek. A bejelentési űrlapok az előállítás költségei megtérítése mellett az illetékes pénzügyi szakasznál szerezhetők be.

Ezek a bejelentések a gyógyszerárak és anyagárú nagykereskedők részéről az 1898. évi 32125. számú pénzügyministeri körrendelet (M—R. Tára 80 sz. és a P. A. 11 száma) értelmében általuk eddig is vezetett és ezen a napon lezárandó lajstromok alapján teendők meg.

Jövedéki kihágást követ el és a törvény 27. §-a értelmében a megrovíditás veszélyének kitétt, a törvény 9. §-a szerint járó engedélymentes négyeszeresétől annak nyolcszoros összegéig terjedhető pénzbüntetéssel büntetett az, aki a készlet bejelentését elmulasztja vagy készletét helytelenül úgy jelenti be, hogy annak hivatalosan megállapított mennyisége az általa bejelentett mennyiséget 5%-kal meghaladja.

El bejelentések egyéb szabályellenessége két koronától száz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetett.

Arad, 1912 június 21.

A városi tanács.

Posta-

csomag feladási

és

utalványkönyvek

egész vászonkötésben, arany címnyomással
kaphatók 1 korona 50 fillérért az

Aradi Nyomda R. T.
nyomdájában József főherceg-ut 22. sz.

Egy tiszt története.

Egy Robotard nevű ur, volt lovassági tiszt hosszabb idő óta szenvedett gyomor- és bélfájdalmakban. Betegségét a családjában előfordult szerencsétlenségek még jobban fokozták. A bánat volt rajta erő, idegessé vált görcs, majd erős csuklás fogta el és minden ok nélkül sirt meg nevetett. Miután az összes elképzelhető gyógymódot kipróbálta minden eredmény nélkül, valakinek ajánlatára az a szerencsés ötlet támadt „Belloc”-féle szénét megrendelni. S íme csodák-csodája, bár eleinte nem volt inyere a szén fekete színe — később, mikor megpróbálta, kitűnőnek találta és rövid idő múlva egészen meggyógyult.

„A Belloc-féle szén — írja — használata után gyomorajám elmúlt, emésztésem a legjobb lett és egészségem teljesen helyreállt. Csak a Belloc szénnek köszönöm gyógyulásomat.”

Aláírott: nemes Robotard Miksa, volt dragonyos kapitány a Nancy ezrednél, 1887 február 8-án.

Robotard.

6851

Valóban a Belloc-féle szénből elegendő minden étkezés után 2—3 kanálnyi bevenni, hogy pár nap alatt még a legelhanyagoltabb gyomorfájástól, mikor minden más gyógyszer sikertelen — megszabaduljon. A Belloc szén kellemesen hat a gyomorra, étvágyat gerjeszt, siettet az emésztést, megakadályozza a haszúrast; hibázhatatlan szer a felt gyomor és migraine ellen, mely rossz emésztés következménye, ugyszintén gyomorégés és felbőfőzés és minden egyéb gyomor- és bélbaj ellen.

Egy pohár tiszta vagy cukros vízben feloldandó és egyszerre vagy ha tetszik több kisebb nagyobb kortyokban beveendő.

A Belloc szénnek csak jótékony hatása lehet, ártani — senkinek sem árt, bármily adagban is lesz bevéve.

A Belloc-féle szénét próbálták utánózni, azonban sikertelenül.

Tévedés elkerülése végett vigyázzunk, hogy a palack a „Belloc” védjeggyel és a vegyműhely címével legyen ellátva.

Maison L. Frère 19, rue Jacob, Páris.

U. J. — Azon személyek, kik a szénport nem bírják megszokni, tegyenek próbát Belloc-féle pasztillákkal.

Biztosan meggyógyul az, ki mikor gyomorfájdalmi vannak, 2—3 pasztillát vesz be! A pasztillák tiszta Belloc szénét tartalmaznak. Szájba véve és nyállal feloldva lenyelendők.

Kapható Aradon: Földes Kelemen, Hajós Árpád, Vojtek Kálmán, Rozsnyó Mátya gyógyszerészeknél és minden jó gyógyszerárban. Nagyban Arad és vidékén: Vojtek és Weiszák.

19825—1912. jg. szám.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Az aradi m. kir. jószágigazgatóság pályázatot hirdet a Temes megyében fekvő Lippa községben a volt kincstári ispánlak javítási munkáinak végrehajtására.

Előírányzott költség 1849 korona 95 fillér.

A zárt írásbeli versenytárgyalás az aradi államjószágigazgatóság hivatalos helyiségében 1912. évi július hó 20. napján délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

Ajánlattevő az ajánlott összeg öt (5) %-ának megfelelő készpénz, vagy elfogadható értékpapirokból álló bánatpénznek valamely kir. adóhivatalnál történt letételét igazoló nyugtával felszerelt, ivenkint 1 korona bélyeggel ellátott, lepecsételt és kellő felírással ellátott írásbeli ajánlatot tartozik benyújtani, amelynek tartalmaznia kell ajánlattevő azon nyilatkozatát, hogy az árlejtési és szerződési feltételeket ismeri s magát azoknak aláveti.

Az ajánlatban az ajánlott összeg számokkal és betűkkel világosan kiírandó.

Ajánlatok az aradi m. kir. államjószágigazgatóságnál 1912. évi július hó 20. napján délelőtt 10 óráig nyújtandók be, ahol a tervrajz, költségvetés és feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A jószágigazgatóság fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül, tekintet nélkül a megajánlott összegre — szabadon választhasson.

Elkésett utóajánlatok, vagy táviratok nem fognak figyelembe vétetni.

Arad, 1912. évi július hó 6-án.

Magyar Királyi Állami Jószágigazgatóság.

(Utánnnyomás nem díjaztatik.)

4449

Eladó egy jókarban levő, négy lóerős gáz-motor.

Cím a kiadóhivatalban.

Ezen rovatban minden szó egy-
mért betűtárással 4 fillér,
vastagabb betűkkel 8 fillér.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Kiadóhivatal: József tér 12. sz.
Kiadóhivatali telefon: 181. sz.
Szerkesztőségi : 257. sz.

Apró hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban, vidékről az apró hirdetések posta utalványon küldendők — a csatlózat a műveg előtt — vagy levélbélyegekben. Tudakosodással a hirdetés száma mindenkor közzéad. Levélbeli megkereséseknél, (a jellegű leveleket kivéve) felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal, és esetében, válaszbélyeg csatolandó. Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számított. Minden szó 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratban aláhúzással jelölendők. Az apró hirdetések előre fizetendők. A hirdetés a kiadóhivatal kivételre díjlanul megszerkeszt. HIRDETÉSEK ESTE FÉL 6 ÓRÁIG VÉTELEK FEL.

Ajánlatokhoz,

melyeket valamely jellege alatt küldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert érettség semmiféle felelősséget nem vállalunk. Azokat az ajánlatokat, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított 4 héten belül elismertjük el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

LEVELEZÉS.

Margitkám

Anna ön egy csókot?? Oh igen, de csak ha Anna-papíron kér meg erre, kaphatja Juhásznál! 3487

Női lélek,

hajtók, legújabb, legdivatosabb mintákban Vojtek és Weisznál. II-5251

INGATLAN.

Tőkebefektetésre

ajánlom 10%-ot jövedelmező, 15 évig adómentes Álmos-utcai (Máv. fűtőház mellett) bérházaim megvételét. Értekezhetni: Codilla építész irodájában. József főherceg-ut 19. szám alatt. 2741

Eladó új magánház

15 évig adómentes, modern felszerelésű 4 szobás lakás, fürdőszobával és kerttel. Cím a kiadóhivatalban. 1019

Gyümölcsfa

hernyók és mindenféle gyümölcspusztító rovarok ellen „Tabicotin Emulsió Vojtek” a legjobb. Egy kísérlet mindenkit meggyőz. Vojtek és Weisz, Arad. II-5251

ALKALMAZÁST KERES.

Perfekt magyar-német

gyors és gépirónó, 5 évi gyakorlattal augusztus 1-re állását változtatni óhajtja. Választ kér „P. A.” jellege alatt posterestante Málnásfürdő. 4454

ALKALMAZÁST NYER.

Lapkihordópár

felvétetik az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Szeptatós dajkát keresek.

Domány, Szabadság-tér 16. II. emelet. 4443

17—18 éves

értelmes fiú szerkesztőségi szolgálatnak felvétetik. Jelentkezhetni az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Kristály

szivarka-hüvely 100 darab 20 fillér; „Fregoli” szivarkahüvely 100 darab 32 fillér. Pichler Sándor papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 2551

Eladó

szalon luszter, gyermekágy és egyéb darabok. Cím a kiadóhivatalban. 4437

12—16 lóerős

két vagy négy hengeres használt autómobil keresek, szíves ajánlatokat a kiadóba kérek. 4456

Liköraromák

mindenféle legfinomabb kávéházi likörök előállítására Vojtek és Weisznál. II-5251

Megjelent

Tolnai Világtörténelmének IX-ik kötet; Tolnai Világlapját összes kedvezményekkel, bérletben és egyenként házhoz szállítja, ugyszintén egyéb folyóiratokat és divatlapokat Krausz Paulin, Színház-épület. Üzletemben intelligens leány állandó alkalmazást nyer. 4481

Benzin locomobil

12 HP. teljesen jó karban, jótállás mellett jutányos árban és kedvező feltételek mellett, azonnal eladó. Bővebb felvilágosítást nyújt Vostinar Istvánné cég Világos. 4351

LAKÁST KERESNEK.

Egy modern

3 vagy 4 szobás lakás a Szabadság-térről nem messze kerestetik. Címek a kiadóhivatalba kéretnek. 4458

KIADÓ LAKÁS.

Egy modern 3 szobás

lakás, fürdőszoba és hozzátartozó mellékhelyiségekkel, augusztus 1-re kiadó. Weitzer J.-u. 14. 4445

Nagy úri lakás kiadó

Batthyány-utca 20. szám alatti házban, f. évi november hó 1-től kezdve. Ajánlatok f. hó 14-ikének d. e. 10 órájáig az Aradi zsidó hitközség előjáróságához nyújtandók be. 4459

Fényes parket

nyerhető Vojtek és Weisz hírneves parket-viassz használatával. II-5251

KÜLÖNFÉLE.

Férges baromfiak

megtisztulnak Vojtek és Weisz baromfi féreg porától. II-5251

Poloskatrást

eredményesen Lovas Károly lakástisztító vállalkozó eszközöl. Telefon 789. 4187

Férges baromfi ölak

teljesen megtisztulnak Vojtek és Weisz baromfi-féregpusztító szeretől. Siker garantálva. II-5251

Taxameteres

Bér-autók

Telefonszám 816

2881
Szolgálat: reggel 6 órától éjjel 12 óráig.
Garage: Deák Ferenc-utca 8. sz.

2111

Nagymennyiségű

maculatura

jutányos áron eladó.

Meghívó.

Az alakulóban levő „Borosjenői Gőzkenyérütő és Fürdő Vállalat Részvénytársaság” Borosjenőn, a „Rakóczi” szálloda emeleti nagytérében 1912. év július hó 14-ik napján délután 3 órakor

alakuló közgyűlést tart

a következő tárgysorozattal:

1. Jelentés az alaptőke kellő aláírása és befizetése által történt biztosításáról. 4451
2. Az alapszabályok megállapítása.
3. Határozathozatal a társaság meg- vagy meg nem alakítása iránt.
4. Jelentés az alapítók által az első 3 évre öt tagból álló igazgatóság kinevezéséről, az „alapítási tervezet és aláírási iv” 12. pontja értelmében.
5. A három tagból álló felügyelő bizottság megválasztása.
6. Határozathozatal az alapítóknak az 1875. évi XXXVII. t.-cz. 152. §-ában megállapított felelőssége alóli feloldása iránt. Mely alakuló közgyűlésre a t. részvényaláírók meghívotnak. Borosjenő, 1912. július hó 20.

Báró Solymosy Lajos

Karton Aladár
Dr. Balogh Ernő

Löwy Márkus
Turek József
alapítók.

Schreyer Jakab
Dr. Hollósy Kálmán

Zálogház-

ből arany, ezüst és ékszerek

Farkas Streicher J. cégnél

Arad, Tökőly-ter 1. sz.

Jó egészségének

fontartására használjon mindenki

Kárpáti-féle

epehajtót,

mely a legkiválóbb fájdalom-nélküli gyomortisztító hálszer. Ise édes, hatása gyors és biztos. 1 üveg utastással 40 fillér, 12 üveg franco K 4-80. Kapható kizárólag a készítőnél

KÁRPÁTI JÁNOS
gyógyszerárúháza 4075
ARAD, BOROS BENEI VÉRS.

Hölgyek

azonnali segítséget kaphatnak a tisztulás folyamat kimaradása esetén az ön eddig utólrólható kószimányem által. Bevezni kellmes, teljesen ártalmatlan. Naponta érkeznek önként küldött közönlévelek. Női orvosok állandóan rendelik. Egy doboz tabella ára kor. 3-60 bérmentve, diszkrét széküldés vámnézéség nélkül. Kassbach gyógyszerárú Niewerle 180. (Bez. Frankfurt J. Oder.) Kivánatra küld a Wiener Versand Stella. Árjegyzék számos köszönlévelekkel ingyen. 6965

Nyomtatványok

csinos kivitelben készülnek az Aradi nyomda r. t.-nál.